

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ.

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Β΄	ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19	1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1953	ΑΡΙΘ. 9
---------	---------------------	----------------	---------

ΜΕ ΠΛΗΡΗ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑΝ

Ἀπὸ ὅσα κατὰ καιροὺς ἐγράφησαν εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, ὅτι ὁ Γεν. Διευθυντὴς καὶ οἱ ἄλλοι Ἐπιτελεῖς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐπεσκέφθησαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, κατὰ σειράν, τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις Δημητριάδος, Μυτιλήνης, Μεθύμνης, Χίου, Θεσσαλονίκης, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, μόλις δὲ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ τὰς Μητροπόλεις Κοζάνης, Σισανίου καὶ Σιατίστης, Γρεβενῶν καὶ Καστορίας, ἀνταποκρινομένοι εἰς εὐγενῆ πρόσκλησιν τῶν οἰκείων Σεβ. Ἱεραρχῶν.

Εἰς τὰς πλείστας ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τούτων ἔλαβε μέρος καὶ ὁ γράφων.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτὰς τὸ κυριώτατον μέρος τῆς φροντίδος μας ἀπετέλεσεν ἡ ἐπαφή καὶ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἀδελφοὺς Ἐφημερίους, ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀνακοίνωσις τῶν σκέψεών μας περὶ τοῦ ἔργου των καὶ περὶ τῶν ἐλπίδων, πού στηρίζει ἐπάνω των ἡ Ἐκκλησία μας, καθὼς καὶ ἡ ἄμεσος ἀντίληψις τῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἀναγκῶν των, πού θὰ ἦτο ἴσως δυνατὸν νὰ θεραπευθοῦν μὲ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύναται σήμερον νὰ διαθέσῃ πρὸς τοῦτο ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία. Εἶμεθα δὲ εὐτυχεῖς, διότι καὶ ἀπὸ μέρους τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν ἰδίων τῶν ἀδελφῶν Ἐφημερίων μᾶς ἐδόθη παντοῦ ἡ ζωνρὰ ἐντύπωσις, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπαφή καὶ ἐπικοινωνία δὲν ἤμπορεῖ νὰ μείνῃ χωρὶς ἀγαθοῦ καρποῦ. Τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν, πού ἐδοκιμάσαμεν ἀπὸ τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν, παντοῦ ὅπου ἐπήγαμεν, ἐπιθυμῶ, νὰ διακηρύξω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, ἐξ ὀνόματος καὶ πάντων τῶν παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ἐργαζομένων, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τελευταίας ἀνὰ τὴν Δυτ. Μακεδονίαν περιουδίας μας,

«Γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς καὶ κληθήσεται...»
(Ματθ. 21,13)

μερικὰς λεπτομερείας τὰς ὁποίας βλέπει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὰ Χρονικά τοῦ φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας», πού συνοδεύει τὸ παρόν.

Ἡ γνώμη, τὴν ὁποίαν ὁ γράφων ἀνέπτυξεν ἄλλοτε ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας», περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκομένου σήμερον ἐμφύχου ὕλικου, καὶ ἡ πεποίθησις, τὴν ὁποίαν ὁ Γεν. Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολ. Διακονίας Καθηγητῆς κ. Βασ. Βέλλας διεκήρυξε καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Ἐφημερίου», περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς δυνάμεως, πού ἔχει διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ὁ σημερινὸς Ἐφημεριακὸς Κλήρος, ἀποδεικνύονται ἡμέραν μετὴν ἡμέραν ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα ἀπολύτως δίκαιαι καὶ ἀπολύτως δικαιολογημέναι.

Ὁ Ἐφημεριακὸς Κλήρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀπεδείχθη πάντοτε πρόθυμος νὰ ἐνισχύσῃ, ὅτι ὠραῖον καὶ γενναῖον ἐπεχειρήθη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ πάντοτε ἀνταπεκρίθη εἰς κάθε πρόσκλησιν ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικωτέρων αὐτῆς σκοπῶν, εἶναι βαθυτάτη δὲ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησις καὶ εὐγνωμοσύνη τῆς Ἀπ. Διακονίας δι' ὅσῃν ἐνθάρρυνσιν καὶ βοήθειαν παρέχει εἰς τὸ ἔργον τῆς, παρὰ τὰς ἀναποφεύκτους δυσχερείας, πρὸς τὰς ὁποίας ἔχει ἀκόμη ν' ἀντεπεξέλθῃ. Καὶ εἶναι—διὰ τὴν κάμωμεν μίαν ἀπαραίτητον παρένθεσιν— ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς λίαν χαρακτηριστικὸς τῶν διαθέσεών των ὁ ἐνθουσιασμός, μετὸν ὁποῖον οἱ ἀδελφοὶ Ἐφημέριοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἔσπευσαν νὰ ὑποδεχθῶν, νὰ ἐνισχύσουν καὶ νὰ χρησιμοποίησουν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου των τὴν νέαν πνευματικὴν προσπάθειαν τῆς ἐκδόσεως τῆς «Φωνῆς Κυρίου». Κάθε ἔπαινος καὶ κάθε εὐχαριστία ἀξίζει εἰς αὐτούς, διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ διὰ τὴν πρόθυμον συνεργασίαν, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὸ σημεῖον οὗτο μᾶς παρέχουν.

Ἀλλὰ δὲν ὑστερεῖ διόλου ὁ Κλήρος τῶν Ἐπαρχιῶν εἰς ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ αὐτὴν τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν τὸν συνηγήσαμεν παντοῦ, ἀπὸ ὅπου καὶ ἂν ἐπεράσαμεν ὅπως τὸν βλέπομεν καθημερινῶς καὶ εἰς ὅσα ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ «Ἐφημερίου», μᾶς γράφουν οἱ ἀδελφοὶ μᾶς ἀπὸ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἑλλάδος.

Ὅλα αὐτὰ ἐνθαρρύνουν καὶ παρορροῦν καὶ τονῶνουν διὰ τὴν

«... Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν»,

(Ματθ. 20,28)

ἐντατικὴν προσπάθειαν, ποὺ χρειάζεται πρὸς ἀξιοποίησιν ὄλων αὐτῶν τῶν ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων, ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραμένουν ἀργαὶ καὶ νὰ σήπωνται μετὰ τὴν ἀχρησίαν.

Παρομοίαν ἐνθάρρυνσιν μετὰ νέας παρορμήσεις ἐνεπνεύσθημεν καὶ νέας πνευματικὰς δυνάμεις, δύναμαι νὰ εἶπω, ἠντλήσαμεν καὶ ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἐπαφὴν καὶ ἐπικοινωνίαν μας μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς Ἐφημερίους τῶν Ἀκριτικῶν μας Ἐπαρχιῶν. Διότι διεπιστώσαμεν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ὅτι συναισθάνονται πλήρως τὸ ὑψηλὸν χρέος, ποὺ ἔχουν ἀναλάβει ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὅτι ἔχουν πλήρη συνείδησιν τῶν τυχόν ἐλλείψεων καὶ ἀδυναμιῶν, τὰς ὁποίας εἰλικρινῶς θέλουν νὰ θεραπεύσουν, ὅτι ἐνδιαφέρονται ζωηρότατα δι' ὅ,τι θὰ εἶναι δυνατόν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πνευματικὴν των ἀνύψωσιν καὶ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῆς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ θέσεώς των καὶ ὅτι ἐνθουσιάζονται διὰ κάθε πρόοδον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνακτήσεως τῶν τομέων τῆς πνευματικῆς καὶ ποιμαντικῆς δραστηριότητος, ποὺ διὰ πολλοὺς λόγους, καθαρῶς καιρικοῦς, ἐξέφυγαν βαθμηδὸν ἀπὸ τὰς χεῖράς της. Μετὰ πόσῃ προσοχῇ καὶ μετὰ πόσῃ συγκίνησιν ἤκουον ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους τὰς ἀνακοινώσεις μας! Πῶς ἔλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν γεροντοτέρων καὶ τῶν νεωτέρων ἡ χαρὰ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, ποὺ ἐπλημμύριζε τὰς καρδίας των, ὅταν τοὺς ἐξηγούσαμεν τί ἤμποροῦν νὰ κάμουν διὰ τὸ ποίμνιόν των καὶ οἱ πλέον ἀπαίδευτοι ἐξ αὐτῶν καὶ πῶς ἤμποροῦν νὰ ἐργασθοῦν ἀκόμη διὰ νὰ συμπληρώσουν, ὅσοι θὰ ἤθελον, τὴν ἱερατικὴν των μὲν ἔργον! Καὶ μετὰ πόσῃ εἰλικρίνειαν καὶ προθυμίαν ἐδέχοντο καὶ τὰς πλέον δυσκόλους εἰσηγήσεις μας!

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ποὺ συνηντήσαμεν ἐκεῖ μεταξὺ τῶν πολυπαθῶν ἐκείνων ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τὸ ἴδιον πνεῦμα ποὺ εἶχομεν συναντήσει καὶ εἰς τὰς ἄλλας μας περιοδείας, μᾶς ἀνεβάπτισε διὰ μίαν ἀκόμη φοράν εἰς τὸ πῦρ ἐνός ὑπερκοσμίου ἐνθουσιασμοῦ καὶ εἶμαι λίαν εὐτυχής, διότι καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Ἐφημερίου» δύναμαι νὰ τοὺς διαβεβαιώσω περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ὄλων μας δι' αὐτὸ τὸ καλόν, ποὺ ἀπεκομίσσαμεν ἀπὸ τὰς τόσον ὠραίας αὐτὰς καὶ ἀλησμονήτους ἡμέρας τῆς μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίας μας, τὰς τόσον διδακτικὰς καὶ δι' ἡμᾶς.

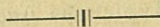
Δὲν ἤμποροῦμεν λοιπὸν παρὰ νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν δι' ὅλας τὰς διαπιστώσεις, ποὺ ἐπέτρεψε νὰ γίνον ἐἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ διάστημα, καὶ νὰ αἰσθανώμεθα βαθεῖαν ἱκανοποίησιν διὰ τὴν

«Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε...»
(Ματθ. 21,21)

ὄρθην διάγνωσιν τῆς πραγματικότητος, ποῦ ἐπιτρέπει νὰ ἐκτιμώμεν καθὼς πρέπει τὸ παρὸν καὶ ν' ἀτενίζωμεν τὸ μέλλον μὲ πλήρη αἰσιοδοξίαν.

Πρωτ. EMM. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ
Διτῆς Θερησκ. Διαφωτίσεως καὶ Τύπου
παρὰ τῆ Ἀποστολικῆ Διακονίᾳ

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΕΝ ΤΗ ΕΝΟΡΙΑ

Α΄,

Πρὸς προσδιορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, ἡ πολιτεία ἔχει ἀσφαλέςτατον μέσον, τὴν κατὰ τόπους διαίρεσιν τῆς χώρας. Σύμφωνα μὲ τὴν κατὰ τόπους διαίρεσιν τῆς χώρας, ὑποβάλλει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ἐκάστου ὀργάνου αὐτῆς ἡ πολιτεία πᾶν τὸ ἐν ὀρισμένη τοπικῇ περιφερείᾳ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑποπίπτον.

Ὁ τρόπος οὗτος, διὰ τοῦ ὁποίου καθορίζονται τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας ἐκάστης πολιτικῆς ἀρχῆς, εἶναι ἐπαρκέστατος, διότι καὶ τὰ δίκαια, τὰ ὁποῖα προστατεύει ἡ πολιτεία, ὀρίζονται πολυάκις τοπικῶς καὶ τὰ καθαρῶς προσωπικὰ λαμβάνουν διὰ τῆς κατοικίας τοῦ ὑπηκόου χαρακτῆρα τοπικόν.

Τὰ δίκαια ὅμως καὶ τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ Ἐκκλησία, εἶναι καθαρῶς προσωπικὰ καὶ κατ' οὐσίαν ἐσωτερικά, πολλάκις δὲ εἶναι πράξεις τῆς συνειδήσεως, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δυνατόν, ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῶν, νὰ περιορισθοῦν ἀπλῶς τοπικῶς. Διὰ τοῦτο, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ τρόπος τοῦ ὀρισμοῦ τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, πρὸς προσδιορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, δηλαδὴ ἡ κατὰ τόπους διαίρεσις τῆς χώρας, δὲν εἶναι ἐπαρκής.

Ἐπρεπε λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀνεύρη εἰδικὴν ἐκκλησιαστικὴν βάσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ κανονίξῃ τὰ ὅρια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἐκάστου κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ παραβλάπτῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πιστῶν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν θερησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων. Ἡ βάσις αὕτη, εἶναι ἡ ἐνορία.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία κοινωνία. Πᾶς δὲ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἐκπληροῖ τὰ κυριώτερα θερησκευτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἐν κοινωνίᾳ μετὰ πιστῶν. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη κοινῆς λατρείας καὶ οἰκοδομήματός τινος, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ συνέρχωνται ἐκάστοτε οἱ

«...Ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἰπητῆς ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.»
(Μαθ. 21,21)

πιστοὶ καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ κοινωνῶσι τοῦ κοινοῦ τῆς Ἐκκλησίας βίου.

Ἐπειδὴ, δηλαδή, πᾶς πιστὸς ὀφείλει νὰ πληροῖ τὰ θρησκευτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἐν κοινωνίᾳ μετ' ἄλλων πιστῶν, διὰ τοῦτο ὀφείλουσι καὶ πάντες νὰ ἀνήκωσιν εἰς ἐκκλησιαστικὴν τινα κοινότητα, ἐκάστη δὲ κοινότης νὰ ἔχη ὡς κέντρον ἐκκλησίαν τινά, ναόν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ συνέρχωνται πρὸς κοινὴν λατρείαν καὶ ἡ ὁποία νὰ εἶναι, τρόπον τινά, τὸ σύμβολον τῆς ἐνότητος αὐτῆς.

Ἡ ἐνορία, ἥτοι τὸ σύνολον τῶν ἐν τινι ἐκκλησίᾳ, ναῷ, ἐκκλησιαζομένων πιστῶν, εἶναι ἡ εἰδικὴ βάσις διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν καὶ εἶναι ἡ *μόνη* βάσις τῆς *δικαιοδοσίας τῶν Πρεσβυτέρων καὶ κατωτέρων κληρικῶν.*

Βεβαίως διὰ τὸν προσδιορισμὸν εὐρυτέρων δικαιοδοσιῶν, ὡς εἶναι αἱ δικαιοδοσίαι τῶν Ἐπισκόπων, Μητροπολιτῶν ἢ Πατριαρχῶν, ἡ βάσις τῆς ἐνορίας δὲν ἦτο ἐπαρκής. Ὁ κατ' ἐνορίας προσδιορισμὸς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ἐπισκόπου καὶ λοιπῶν Ἱεραρχῶν θὰ ἔφερε σύγχυσιν, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνοριῶν διὰ τῆς ἀυξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τοῦ πληθυσμοῦ εὐρίσκεται πάντοτε εἰς κίνησιν καὶ μεταβολὴν καὶ συνεπῶς εἰς κίνησιν καὶ μεταβολὴν θὰ ἐτίθεντο καὶ τὰ ὄρια τῶν δικαιοδοσιῶν. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἐξῆλθε μὲν τῆς εἰδικῆς βάσεως τῆς ἐνορίας, προκειμένου περὶ προσδιορισμοῦ τῶν ὀρίων τῆς δικαιοδοσίας Ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν Ἱεραρχῶν, ἀκολουθήσασα τὴν βάσιν κατὰ πόλεις καὶ χώρας, ἣτις κατ' οὐσίαν συμπίπτει μετὰ τῆς ἀρχῆς τῆς τηρουμένης ἐν τῷ προσδιορισμῷ τῶν πολιτικῶν δικαιοδοσιῶν, δὲν παρητήθη ὅμως τῆς εἰδικῆς βάσεως τῆς ἐνορίας, ἣτις πάντως εἶναι ἡ πρώτη καὶ μόνη εἰδικὴ ἐκκλησιαστικὴ βάσις ἐν τῷ προσδιορισμῷ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν.

Ὅπως δὴποτε, ἡ ἐνορία συνιστᾷ τὸν κύκλον τῆς δικαιοδοσίας τῶν Πρεσβυτέρων καὶ κατωτέρων κληρικῶν. Καὶ δύναται μὲν μία ἐνορία νὰ διαιρεθῇ εἰς τμήματα, ἐφημερίας, ὅταν οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συνεργούμενοι εἶναι πολυπληθεῖς καὶ εἶναι ἀνάγκη περισσοτέρων ἰσοτίμων κληρικῶν ἄλλ' ἢ ὑποδιαίρεσις αὕτη δὲν εἶναι ὑποδιαίρεσις δικαιοδοσίας, αὕτη συντείνει μόνον εἰς τὴν διευκόλυνσιν καὶ ἀποφυγὴν συγχύσεως ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν κληρικῶν. Ἡ μὴ τήρησις ὅμως τῶν ὀρίων αὐτῆς δὲν ἔχει τὰς συνεπειὰς τῶν παρ' ἐνορίαν ἐνεργουμένων πράξεων.

«Καὶ πάντα ὅσα ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν, πιστεύοντες, λήψοθε.»
(Ματθ. 21,22)

Ἐν τῇ ἐνορίᾳ, λοιπόν, δι' ἣν ἐχειροτονήθη, ὁ πρεσβύτερος ἐνεργεῖ τὴν ἱερατικὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε διὰ τῆς χειροτονίας, ἔχων ὑπεράνω αὐτοῦ τὸν Ἐπίσκοπον. Τελεῖ δηλαδὴ τὰ μυστήρια καὶ πάσας τὰς λοιπὰς ἱεροτελεστίας, ἐξαιρέσει ὄρισμένων μόνον πράξεων, τελουμένων μόνον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου ἢ ἄλλων, δι' ὧς ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ Ἐπισκόπου, ὡς οἰκονόμος τῶν μυστηρίων, ἀσκεῖ τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου, ὡς διδάσκαλος, καὶ ποιμαίνει τοὺς πιστοὺς τῆς ἐνορίας του, ὡς ποιμὴν.

Καὶ ἐν πρώτοις, ὡς οἰκονόμος τῶν μυστηρίων καὶ τελετουργός, ὁ ἐφημέριος εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχη ἀκριβῆ συνείδησιν, ὅτι ἐν τῇ τελέσει τῶν μυστηρίων καὶ τῶν λοιπῶν ἱεροτελεστιῶν παρίσταται ὡς ὄργανον τῆς θείας χάριτος καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπαιτεῖται λοιπόν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἱεροπραξιῶν νὰ τηρῆται ἀκριβῶς ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις, νὰ τελῶνται δὲ αὐταὶ μετὰ πάσης σεμνότητος, εὐλαβείας καὶ κατανύξεως. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἶναι συγγνωστόν, ἵνα ἡ συνεχὴς τέλεισις τῶν αὐτῶν ἱεροπραξιῶν καὶ ἡ ἐξοικειώσις καταστήσῃ τὸν λειτουργὸν ὄργανον ψυχρὸν καὶ ἀπαθές. Τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον παρίσταται καὶ συμμετέχει, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῶν ὁποίων καὶ διὰ τοὺς ὁποίους τελοῦνται αἱ ἱεροπραξίαι, παρακολουθεῖ πᾶσαν κίνησιν, τὴν στάσιν, τὸν τρόπον καθόλου τοῦ τελοῦντος τὴν ἱεροπραξίαν ἱερέως. Ἀπροσεξία διὰ τοῦτο τοῦ λειτουργοῦ, ἄτακτοι κινήσεις, ἀνώμαλοι στάσεις, μηχανικὴ ἀνάγνωσις ἢ ψαλμωδία καὶ οἰαδήποτε ἀπροσεξία ἢ ἀμέλεια εἶναι ἐπιζημιωτάτη καὶ διὰ τὸν ἴδιον καὶ διὰ τοὺς παρακολουθοῦντας.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφεροῦμεν εἰς περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦσιν, οὐχὶ συνειδητὴν, ἀλλὰ μηχανικὴν καὶ ὄλως ἀπρόσεκτον τέλεσιν τῶν δρωμένων. Γνωρίζομεν ὅμως πάντες, ὅτι, ἐκ κακῆς βεβαίως συνηθείας, πολλάκις συμβαίνει ὄχι μόνον μηχανικῶς νὰ τελῶνται αἱ ἱεροπραξίαι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελέσεως αὐτῶν, καὶ δὴ κατὰ τὰς ἱερωτάτας στιγμάς, συμβαίνει νὰ διακόπητῃ ὁ τελετουργός καὶ νὰ συζητῆ ἢ καὶ νὰ φωνασκῆ ἀκόμη. Δὲν δεχόμεθα ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει, ὅτι τοῦτο εἶναι ἔνδειξις ἐλλείψεως βαθείας πίστεως. Ἀναμφισβητήτως ὅμως εἶναι μία πολὺ κακὴ συνήθεια, ἡ ὁποία διὰ τοὺς παρακολουθοῦντας εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκληφθῆ ὡς ἀπόδειξις ἐλλείψεως συνειδήσεως τῶν δρωμένων καὶ ἐννοεῖ ἐκ τούτου πᾶς τις πόσις τὸ ἄτοπον βλάβης γίνεται πρόξενον καὶ ποίου σκανδαλισμοῦ αἴτιον.

«Λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας».
(Ψαλμ. 118,22. Ματθ. 21,42)

Ἄλλα δὲν ἀρκεῖ νὰ τελεῖ ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτοῦ τὰς ἱερατικὰς πράξεις καὶ νὰ ἔχη συνείδησιν ἀκριβῆ τῶν δρωμένων κατὰ τὴν τέλεσιν αὐτῶν. Ὁ φέρων ἱερατικὴν ἐξουσίαν ἐκπροσωπεῖ πῶς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ του ὁ ἐφημέριος ἐκπροσωπεῖ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅφειλε διὰ τοῦτο ὁ ἐφημέριος νὰ δύναται νὰ δίδῃ περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἀθθεντικὴν πληροφορίαν. Ὅφειλε νὰ εἶναι καὶ διδάσκαλος.

(Συνεχίζεται)

ΛΟΥΚΑΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Πρωτοπρεσβύτερος

ΚΟΖΑΝΗ — 18 ΜΑΪΟΥ 1953

Οἱ Ἐφημέριοι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης μετὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Κωνσταντῖνον καὶ μετὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολ. Διακονίας Καθηγ. κ. Β. Βέλλαν μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτελῶν αὐτῆς.

«...Καὶ ὁ περὶ ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λιχμήσει αὐτόν».

(Ματθ. 21,44)

ΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Δ'.

γ') Ἡ γνώσις τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐνοριτῶν καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν: Περιλαμβάνεται καὶ τοῦτο μεταξὺ τῶν σκοπῶν τῶν ἐπισκέψεων τοῦ κληρικοῦ. Ἡ ἐξέτασις δηλαδὴ τῆς ἀνάγκης μιᾶς ἐκάστης οἰκογενείας, τῶν προβλημάτων αὐτῆς, τῶν ἐλλείψεων αὐτῆς. Δὲν ἤμπορεῖ ποτε ὁ Ἱερεὺς ν' ἀδιαφορήσῃ, ὅταν βλέπῃ οἰκογενειακὰ δράματα (διαστάσεις συζύγων, διαπληκτισμοὺς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, ἐγκλήματα, στερήσεις καὶ γυμνότη-τας, ἀσθενείας, θανάτους, ἀπορφανισμοὺς κλπ.). Πολλὰ τούτων προλαμβάνονται καὶ θεραπεύονται ἐκ τῆς ἀμέσου καὶ καταλλήλου ἐπεμβάσεως τοῦ Ἱερέως. Πανταχοῦ ἔχει θέσιν ἡ πατρικὴ ψυχὴ αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἔχει εὐρύτατον κοινωνικὸν πε-ριεχόμενον, συνεπῶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μένῃ ὁ κληρικὸς ἀπλοῦς θεατῆς τῆς δυστυχίας καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου του. «Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἡ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ὡς τῆς ἐφημέρου τρο-φῆς, εἴπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;» (Ἰακ. 2, 14-16). Ὁ ἐφημέριος ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ συμβάλλει διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν ἐνδεῶν καὶ τῶν πα-σχόντων ἐκ τῶν πόρων τοῦ ἐνοριακοῦ φιλοπτώχου ταμείου, περὶ τῆς διοργανώσεως τοῦ ὁποίου ἡσχολήθημεν ἄλλοτε¹. Μεγίστη καὶ εὐρυτάτη τῷ ὄντι ἀποστολή, ἀλλ' ὅποια λαμπρὰ ἀποτελέσματα ἐπέρχονται, ὅπου ὑπάρχει βαθεῖα πίστις, ἰσχυρὰ θέλησις, ἐνθου-σιασμός καὶ τελεῖα ἐπίγνωσις τῶν καθηκόντων τοῦ ποιμένος; Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ βοηθεῖ τοὺς ἐργαζομένους τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐν προκειμένῳ ὁ καλὸς καὶ ἐνεργητικὸς Ἱερεὺς θὰ ἐξεύρῃ ἀσφαλῶς τρόπους καὶ μέσα ἐνισχύσεως τῶν ἀπόρων καὶ τῶν ἐχόντων ἄμε-σον ἀνάγκην τῆς πατρικῆς αὐτοῦ μερίμνης καὶ συναντιλήψεως.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀνάγεται καὶ πᾶσα χάριν τῶν ἀσθε-νούντων χριστιανῶν ἐργασία. Αὕτη περιλαμβάνει τὰς πρὸς ἕκαστον ἀσθενῆ ἐπισκέψεις καὶ τὰς ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ κλινικαῖς τοιαύτας. Διὰ τῶν βοηθητικῶν αὐτοῦ προσώπων

1. Ἀρχιμ. Τίτου Ἐμμ. Ματθαίου, Τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον τοῦ ἐφημερίου. Ἀθῆναι 1948.

«Ὁ μὲν γάμος ἐτοιμὸς ἐστίν, οἱ δεκεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι...»
(Ματθ. 22,8)

τοῦ ἐλέους τῆς Ἐκκλησίας πληροφορεῖται περὶ τῶν βαρέως πασχόντων ἢ τῶν ἐν μακρονοσίᾳ διαγόντων, οὓς ἐπισκέπτεται ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Περιττὸν θεωροῦμεν ὅπως σημειώσωμεν τί προσφέρει εἰς τὸν ἀσθενῆ ἢ παρουσία τοῦ ἱερέως. Διὰ δὲ τοὺς διακομιζομένους εἰς νοσοκομεῖα, κλινικὰς ἢ σανατόρια, ἐπιδεικνύει τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον. Ἄλλ' ἐνίοτε ἐν τῇ ἐνορίᾳ περιλαμβάνονται τοιαῦτα νοσηλευτικὰ ἰδρύματα, τὰ ὁποῖα ὁπωσδήποτε ὀφείλει νὰ ἐπισκέπτηται τακτικῶς.

Ψαύτως τὰ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενα ἐργαστάσια, μικρὰ ἢ μεγάλα, ὅπου εὐρίσκει ὁ Ἐφημέριος συγκεντρωμένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ πολλοὺς ἐργάτας, τοὺς ὁποίους οἰανδήποτε ἄλλην ὥραν ἀδυνατεῖ νὰ ἔχη ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ἐκεῖ πολλὰ προσφέρει, ἐὰν μάλιστα προηγήται καλῆ μετὰ τῶν προϊσταμένων συνεννόησις, ὡς πρὸς τὸ κατάλληλον τοῦ χρόνου τῶν ὁμιλιῶν καὶ ἐπισκέψεων αὐτοῦ. Πλείονα περὶ τῆς ἐργασίας ταύτης ἐξεθέσαμεν ἄλλοτε¹. Ὅμοίως ἐπισκέπτεται τὰ ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτοῦ εὐρισκόμενα ἡμερήσια καὶ νυκτερινὰ σχολεῖα, ἐπικοινωνῶν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν πολλάκις καὶ οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν μαθημάτων αὐτῶν. Τέλος, πάντα τὰ λοιπὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα καὶ ἄσυλα, ὀρφανοτροφεῖα, οἰκοκυρικὰς σχολὰς, γηροκομεῖα κ.λπ. Τοιαῦτα δ' ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσιν εἰς τὰς πεδισσοτέρας ἐνορίας τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης καὶ ἀλλαχοῦ.

3. *Ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις, καθ' ὅσας ἐπιβάλλονται αἱ ἐπισκέψεις τοῦ ἐφημερίου.* Θεωροῦμεν πολυτιμωτάτας εὐκαιρίας πραγματοποίησεως τῶν ἐπισκέψεων τοῦ ἱερέως τὰ εὐχάριστα ἢ δυσάρεστα γεγονότα μιᾶς ἐκάστης οἰκογενείας τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἥτοι τὰς ὀνομαστικὰς ἐορτὰς γονέων καὶ τέκνων, τοὺς ἀρραβῶνας καὶ γάμους, τὰς γεννήσεις, τὰς ἀσθενείας καὶ μάλιστα τὰς μακροχρονίους, τοὺς θανάτους καὶ ὄλην τὴν περίοδον τοῦ πένθους κ.λπ. Ἐκτὸς τούτων, τὰ αἰφνίδια ἀτυχήματα ἐκ τραυματισμοῦ, πυρκαϊᾶς, σεισμοῦ, συγκρούσεως μέσων συγκοινωνίας κ.λπ. ἢ ἐξ αἰφνιδίου θανάτου κ.λπ. εἶναι ἐξαιρετικαὶ εὐκαιρίαι ἐπισκέψεως τοῦ κληρικοῦ. Ἡ παρουσία του κατ' αὐτὰς εἶναι ἀπολύτως ἐπιβεβλημένη. Οἱ ἄνθρωποι, ὡς γνωστὸν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς θλίψεως καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν ὁδύ-

1. Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ἱερεὺς ἀπέναντι τῶν ἐργατῶν. Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἀθήναι 1948.

«...Εἶδεν ἕκαστὸν ἀνθρώπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἕνδυμα γάμου, καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταίρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἕνδυμα γάμου».

(Ματθ. 22,12)

νης, αίσθάνονται τὴν ἀνάγκην τῶν παρηγορητικῶν λόγων καὶ τῆς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς καλεῖται κατ' αὐτὰς ὁ ἐφημέριος, ὅπως γίνῃ ἐμψυχωτῆς καὶ παρήγορος τοῦ πόνου αὐτῶν. Δὲν θ' ἄρκεσθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν μόνον τοῦ καθήκοντος τῆς ἐκκλησιαστικῆς τοῦ ὑπηρεσίας, εἰς τὸ νὰ συνοδεύσῃ λόγου χάριν τὸν νεκρὸν ἢ νὰ τελέσῃ τὴν ἀκολουθίαν τῆς κηδείας αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ συντροφεύσῃ τοὺς πενθοῦντας καὶ τεθλιμμένους, συμμεριζόμενος ὡς φιλόστοργος αὐτῶν πατήρ τὴν θλίψιν αὐτῶν. Ὅσακις δ' εὐρίσκειται πρὸ βαρέως πασχόντων, θὰ προετοιμάσῃ καταλλήλως τὰς ψυχὰς αὐτῶν, θὰ ἀγρυπνήσῃ παρὰ τὸ προσκεφάλαιον αὐτῶν, συμπροσευχόμενος μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν καὶ δίδων τὸ παράδειγμα τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ ὑπομονῆς. Ἡ παρουσία του ἐν μέσῳ τεθλιμμένων ἀνθρώπων ἐνθαρρύνει, οἱ λόγοι του ἐνσταλάζουγ βάλασμον παρηγορίας εἰς τὰ ἀπορφανιζόμενα τέκνα καὶ τὰς χήρας. Ἐξ ἄλλου αἱ εὐκαιρίαι αὐταὶ δὲν εἶναι μόνον διὰ τὸν καλὸν ποιμένα ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις ἐπικοινωνίας καὶ ἀγαθῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἐπιδράσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς παρευρισκομένους κατ' αὐτὰς λοιποὺς ἀνθρώπους, δυναμένους ἐκ τοῦ καλοῦ παραδείγματος τοῦ ἱερέως καὶ τῆς λαμπρᾶς στάσεως αὐτοῦ, νὰ ἐκτιμῆσωσι τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖ, κατὰ τὰ δυσάρεστα ἢ εὐχάριστα ταῦτα γεγονότα, ἔχει πάντοτε καλὴν ἀπήχησιν εἰς πάντας. Ἀντιλαμβάνονται δι' αὐτοῦ, ὅτι ὁ κληρικὸς δὲν ἔχει ἀποστολὴν ὅπως ἐκτελέσῃ ἓνα ξηρὸν μόνον τύπον τελετουργικοῦ καθήκοντος καὶ ν' ἀπέλθῃ ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι εἶναι ὁ συναντιλήπτωρ καὶ προστάτης αὐτῶν, ὁ τιθέμενος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ἐπωφελούμενος λοιπὸν τῶν περιστάσεων τούτων, καθίσταται φίλος πολύτιμος τῶν ἐνοριτῶν του, συνάπτει στενωτέρους μετ' αὐτῶν δεσμοὺς καὶ ἔχει πλέον προσφορώτερον ἔδαφος πνευματικῆς μετ' αὐτῶν ἐργασίας.

Ταῦτα ἐν συνόψει περὶ τῶν ἐπισκέψεων τοῦ ἐφημερίου, τῶν προὔποθέσεων, ὑφ' ἃς αὐταὶ γίνονται, τῶν ἐπιδιωκομένων κατ' αὐτὰς σκοπῶν καὶ τῶν περιστάσεων, κατὰ τὰς ὁποίας κατ' ἐξοχὴν πραγματοποιεῖ ταύτας οὗτος. Ἐὰν τῇ ἀληθείᾳ συναισθανώμεθα τὰς εὐθύνας τοῦ ἱερατικοῦ ἡμῶν ἀξιώματος καὶ θέλωμεν νὰ ἐργασθῶμεν ἀξίως τῆς κλήσεως ἡμῶν, ὀφείλομεν νὰ καλλιεργήσωμεν τὴν ψυχικὴν ταύτην μετὰ τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐπαφὴν καὶ συνοχὴν, δι' ὧν καὶ μόνον προάγεται ἡ ὄλη

«Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ».
(Ματθ. 22,21)

ζωή τοῦ πληρώματος αὐτῆς καὶ ἐκτιμᾶται ἢ ἀνυπολόγιστος ἀξία τοῦ θεοσυστάτου αὐτῆς ὀργανισμοῦ.

Ἄρχιμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

— II —

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Εἶναι ὑψίστης σημασίας διὰ τὸν χριστιανισμὸν ἡ ἔννοια, Ποιμὴν, ἢ ἀποδιδομένη εἰς τὸν κληρικόν. Τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν χρησιμοποιεῖ ὁ Κύριος διὰ τὸν ἑαυτὸν Του : « Ἐγὼ εἰμι ὁ Ποιμὴν ὁ καλός... ». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὸν ἀποκαλεῖ « ἀρχιποίμενα μέγαν ».

Ἡ λέξις αὕτη περικλείει ὀλόκληρον τὸ γόημα, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ κληρικοῦ. Εἶναι ἐξόχως χαρακτηριστικαὶ αἱ δύο παραβολαὶ τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ καλοῦ Ποιμένου, τὰς

ΣΙΑΤΙΣΤΑ — 19 ΜΑΪΟΥ 1953

Οἱ Ἐφημέριοι τῆς Σιατίστης καὶ τῶν περιχώρων τῆς μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Ἰάκωβον, τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστ. Διακονίας Καθηγητὴν κ. Β. Βέλλαν καὶ τοὺς παρ' αὐτῇ Διευθυντὰς Ἄρχιμ. Βαρν. Τζωρτζᾶτον, Ἄρχιμ. Τιμόθεον Χαλόφτην καὶ Πρωτοπρ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον.

«Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων».

(Ματθ. 22,33)

ὁποίας μᾶς διέσωσαν οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταὶ Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης, ὡς καὶ ἡ δραματικὴ, ἀλλὰ τόσον διδακτικὴ συνάντησις τοῦ Ἀναστάσιου Λυτροῦ μετὰ τῶν Μαθητῶν Του παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Λίμνης Γεννησαρέτ καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Πέτρον εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα, μὲ τὴν τριπλῆν ἐρώτησιν: «Σί-
τρον εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα, μὲ τὴν τριπλῆν διαβεβαίωσιν ἐκείνου
«Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε», διὰ τὰ τοῦ δώση, ὅχι δόξαν
καὶ χαρίσματα, ἀλλὰ τὰ τοῦ ἀναθέσει τὴν ἐντολήν, «Ποίμαινε τὰ
πρόβατά μου, βόσκει τὰ ἀρνία μου», ὡς τὴν ὑψίστην τιμὴν, ἀλλὰ
καὶ τὸ ἱερώτερον καθῆκον παντὸς κληρικοῦ.

Ἐπισημειώθη καὶ ἱερώτερον ἔργον δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην θὰ τονίσῃ ἰδιαιτέρως ὁ Ἀπόστολος
Παῦλος βραδύτερον πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἐφέσου. «Προ-
σέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χρι-
στοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος».

Βαθυτάτην συναίσθησιν τῆς τοιαύτης ἀποστολῆς των εἶχον
οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες καὶ ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ ποιμέ-
νες διὰ μέσου τῶν αἰώνων μέχρι σήμερον.

Τὸ ἔργον τοῦ ποιμένος εἶναι πάντοτε βαρὺ καὶ δύσκολον
καὶ ἀπαιτεῖ θυσίας, κόπους, αὐταπάρνησιν. Τὸ ἰδανικὸν τοῦ
ποιμένος εἶναι νὰ ἀναζητῇ τὸ πλανώμενον, νὰ περιποιητῆται τὸ
ἄρρωστον καὶ τὸ τραυματισμένον, νὰ ὁδηγῇ καὶ νὰ προστατεύῃ
τὸ ὀυγιές, νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ ἰδιαιτέρως καθιστᾷ τὸ ἔργον τοῦ κλη-
ρικοῦ ἐξόχως πολὺπλοκον, λόγῳ τῶν κοινωνικῶν ἐξελίξεων καὶ
λοιπῶν βιοτικῶν συνθηκῶν καὶ ἀντιλαμβανόμεθα ὁποῖον πρέπει
νὰ εἶναι τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον, ἡ σύνεσις, ὁ παντοῖος καταρτι-
σμός καὶ ἡ δραστηριότης τοῦ ποιμένος, τοῦ ἐφημερίου.

Εἰς τὴν χώραν μας, ἐνῶ ὑπάρχει ἡ ἐπιτακτικὴ αὐτῆ ἀνάγκη,
δὲν εἶναι τόσον ἐκδηλος, διότι ὑπάρχει ἀκόμη ἡ ἐκ παραδόσεως
εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις τοῦ λαοῦ μας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ
ὅταν ὁ ἐφημέριος τυπικῶς τελῇ τὰ καθήκοντά του, καὶ ὅταν εἶναι
τελείως ἀδρανὴς καὶ ἀδιάφορος διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ποι-
μνίου του, καὶ πάλιν οἱ ἐνορῶνται του θὰ ἔλθουν πρὸς αὐτόν, ἀντὶ
ἐκείνος νὰ τοὺς ἀναζητῇ. Εἰς χώρας ὅμως, ἐνθα συμβαίνει καὶ
οἱ ἄρχοντες νὰ εἶναι ξένοι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ οὐχὶ σπα-
νίως ἐχθρικῶς πρὸς αὐτὴν διακείμενοι, καὶ ὁ λαὸς ἀποξενωμένος

«Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ με-
γάλη ἐντολή...»
(Ματθ. 22, 37-38)

καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ διεισδύσῃ παντοῦ, νὰ ἐπιστρατεύσῃ στελέχη, νὰ ὀργανωθῇ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ μὲ μίαν λέξιν νὰ λάβῃ συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς εὐθύνης αὐτῆς. Τὴν μεγάλην ταύτην πραγματικότητα διαπιστώνει τις εἰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας, αἵτινες εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὀργανωθοῦν, καὶ ὄχι μόνον ἐσώθησαν ἀπὸ τὸν ἀφανισμόν καὶ τὸν ὄλεθρον, ἀλλὰ καὶ παρουσιάζουν ζωτικότητα μεγάλην καὶ ἀφάνταστον ἐπιρροὴν τοῦ κλήρου ἐπὶ τῶν συνειδήσεων τῶν χριστιανῶν.

Ἐπειδὴ, ὡς εἶπομεν, εἶναι πολύπλευρον τὸ ἔργον τοῦ ποιμένου καὶ πολυσχιδῆς ἡ δρᾶσις τοῦ ἑφημερίου, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ ποιμὴν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὰ λογικά του πρόβητα μὲ τὰς ἀρετάς των καὶ τὰ ἑλαττώματά των, ὅπως παραγγέλλει ὁ Κύριος : « Ὁ Ποιμὴν ὁ καλὸς τὰ ἴδια πρόβητα γινώσκει καὶ καλεῖ αὐτὰ κατ' ὄνομα ». Τοῦτο ἀκριβῶς σημαίνει ἡ ἐνοριακὴ στατιστικὴ, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ τηρῇ ὁ Ἐφημέριος ἀκριβῆ καὶ πάντοτε ἐνημερωμένην. Μὲ τοῦτο δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς κοινούς καταλόγους τῶν ψηφοφόρων ἢ τῆς ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς ἢ πάσης ἄλλης φύσεως καταλόγου, ἀλλὰ τὴν λεπτομερῆ γνωριμίαν τοῦ ποιμένου μετὰ τῶν προβάτων, τὴν στενὴν ἐπαφὴν τοῦ Ἐφημερίου μὲ τοὺς ἐνορίτας του, ὄχι μόνον τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐκκλησιαζομένους τακτικῶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδιαφόρους καὶ ἀποξενωμένους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, καὶ τοὺς ἀπίστους καὶ τοὺς ἐχθροὺς τῆς θρησκείας.

Πῶς ἐννοοῦμεν τὴν τοιαύτην ἐνοριακὴν στατιστικὴν θὰ τὸ ἴδωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον ἐκτενέστερον.

Ἄρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

||

ΔΙΑ ΤΟΝ Ι. ΑΜΒΩΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

1ον

Εἰς τὴν Δ' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου

(21 Ἰουίου 1953)

«Ὡς ἐπίστευσας, γεννηθήτω σοι»
(Ματθ. 8,12)

Δὲν ἦτο Ἰουδαῖος ὁ Ἐκατόνταρχος. Ὅλοι τὸν ἐγνώριζαν ὡς ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τοῦ εἰδωλολατρικοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ κανεῖς δὲν ἐπίστευεν, ὅτι μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου

«Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν».
(Ματθ. 22,39)

αὐτοῦ θὰ ἤνθιζε καὶ θὰ ἔκαρποφοροῦσεν ἡ πίστις. Καὶ ὁμως, τὸν βλέπουν τώρα νὰ ἔρχεται καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Χριστὸν. Τὸν παρακαλεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἄρρωστο δοῦλό του.

Δὲν ἦταν μικρὸ πρᾶγμα αὐτὸ γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Τότε οἱ δοῦλοι ἦσαν ἴσοι μὲ τὰ ζῶα. Πολλὲς φορές, μάλιστα, ἐφονεύοντο ἀπὸ σκληροὺς κυρίους, γιὰ νὰ γίνουν τροφὴ τῶν ζῶων σὰ θηριοτροφεία καὶ στὶς λίμνες τῶν μεγάλων σπιτιῶν τῆς Ρώμης. Ὅταν συνέβαινε νὰ ἀρρωστήσουν οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἄνθρωποι, ἡ μόνη φροντίδα τῶν κυρίων των, ἦτο νὰ τοὺς ξεφορτωθοῦν μὴ ὦρα προτίτερα. Καὶ ὁμως τώρα βλέπουν ἕνα Ἐκατόνταρχο νὰ παρακαλῇ τὸν Χριστὸν γιὰ τὸν ἐτοιμοθάνατο δοῦλο του.

Ἐκτιμᾷ, βέβαια, ὁ Κύριος καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἐκατοντάρχου —γιατί, ἂν δὲν ἐπίστευε, δὲν θὰ ἐζητοῦσε τὴν βοήθεια τοῦ Κυρίου— ἀλλὰ ἐκτιμᾷ καὶ τὴν φιλανθρωπίαν του. Φιλανθρωπία καὶ ἀγάπη, ποῦ παρουσιάζεται στὴν ψυχὴ τοῦ Ἐκατοντάρχου, ὄχι γιὰ ἕνα ἄτομο τῆς οἰκογενείας του, γιὰ ἕνα παιδί του, ἀλλὰ γιὰ ἕνα δυστυχισμένο δοῦλο.

Αὐτὲς εἶναι οἱ δυὸ ἀρετές, ποῦ φαίνονται ἀμέσως στὴν διήγησι τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ πίστις καὶ ἡ φιλανθρωπία. Εἶναι πρόθυμος ὁ Κύριος νὰ βοηθήσῃ τὸν πιστὸν Ἐκατόνταρχον καὶ τοῦ δίδει ἀμέσως τὴν ὑπόσχεσι· «Ἐγὼ ἐλθὼν, θεραπεύσω αὐτόν». Μένε ἥσυχος, τοῦ λέγει, θάρρω σὸ σπίτι σου καὶ θὰ θεραπεύσω τὸν δοῦλό σου.

Χαίρει, βέβαια, καὶ συγκινεῖται ὁ Ἐκατόνταρχος μὲ τὴν προθυμίαν τοῦ Κυρίου. Καὶ ὁμως, κάτι σκέπτεται τώρα. Καὶ ἡ σκέψις αὐτὴ, τὴν ὁποίαν φανερώνουν τὰ λόγια του, παρουσιάζει σὲ ἀκόμα μεγαλύτερο βαθμὸν τὴν πίστιν του εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ μιὰν ἄλλη ἀρετὴ μεγάλη καὶ ἀπαραίτητη, τὴν ταπεινώσι.

Κύριε, λέγει, δὲν εἶμαι ἄξιος ἐγὼ νὰ Σε δεχθῶ στὸ σπίτι μου. Ἐσὺ εἶσαι ἅγιος· ἐγὼ ἁμαρτωλός· Σὺ προφήτης, διδάσκαλος, ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ· ἐγὼ ἕνας ἄπιστος εἰδωλόατρης. Τοῦτο μόνον Σοῦ ζητῶ· εἰπέ λόγον καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου». Πὲς μόνον ἕνα Σου λόγον, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι μὲ τὸν λόγον Σου μόνον θὰ θεραπευθῇ ὁ δοῦλός μου.

Θαυμάζει ὁ Κύριος τὴν πίστιν καὶ τὴν ταπεινώσιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Τὸν ἐπαινεῖ μπροστὰ σὲ ὄλους τοὺς ἄλλους καὶ λέγει, ὅτι τέτοια πίστι δὲν συνήνητησεν οὔτε εἰς τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι, ὡς λαὸς τοῦ Θεοῦ, ἔπρεπε νὰ παρουσιάζουν τέτοια πίστι. «Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ Ἐκατοντάρχῳ ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας, γεννηθήτω σοι». Πήγαινε καὶ ἄς γίνῃ ὅπως θέλει ἡ πιστὴ σου ψυχὴ. «Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ».

Ἀμέτρητες φορές στὴ ζωὴ μας εὐρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς στὴ θέσι τοῦ Ἐκατοντάρχου. Ὅταν ζητᾶμε μὲ ἀγωνία γιατρό, νὰ θεραπεύσῃ τοὺς πόνους μας, τοὺς σωματικούς καὶ ψυχικούς, ὅταν ζητᾶμε τὴν ἀνακούφισι ἀπ' τὴν δυστυχίαν, στὴν ὁποίαν βρίσκεται ὁ κόσμος ὀλόκληρος, δεινῶς βασανιζόμενος, ὅταν βλέπωμε φί-

«Ἐν ταύταις ταῖς θυσίαις ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέ-
(Ματθ. 22,40)
μανται».

λους και γνωστούς και τήν ψυχή μας τήν ἴδια νά βασανίζεται ἀπ' τόν ἀνθρώπινο πόνο, ἄς μὴ ξεχνᾶμε τόν δρόμο, πού ἐτράβηξεν ὁ Ἐκατόνταρχος. Τόν δρόμο τῆς πίστεως και τῆς ἀγάπης.

Ὁ πόνος και ἡ δυστυχία, πού βρίσκονται γύρω μας, χρειάζονται ἀγάπην. Χρειάζονται πολλοὺς Ἐκατοντάρχους, νά τρέξουν νά προσφέρουν ὑπηρεσίαν γιά τήν ὑγεία τῶν τῶσων σωματικῶς και ψυχικῶς ἀρρώστων. Χρειάζονται και ταπεινώσιν, διότι τὰ μεγάλα ἔργα χρειάζονται μεγάλην ταπεινώσιν, διότι εἶναι ἔργα Θεοῦ και ὄχι ἀνθρώπων. Χρειάζονται και πίστιν, πίστιν πού θά ὀδηγήσῃ εἰς τόν μόνον ἰατρόν και τὸ μόνο φάρμακο, στήν θρησκεία.

Θά ἀκολουθήσῃ, βεβαίως, κάποτε ἡ ἀνθρωπότης ὀλόκληρη τόν δρόμο τοῦ Ἐκατοντάρχου και θά ἀκούσῃ, ἀσφαλῶς, και τήν διαβεβαίωσι τοῦ Κυρίου: «Ὑπαγε, και ὡς ἐπίστευσας, γεννηθῆτω σοι».

2ον

Εἰς τήν Ε' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου (28 Ἰουνίου 1953)

«Και ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν»
(Ματθ. 8', 34).

Ἡ ἐγωιστικὴ ἐξυπηρέτησις τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων φέρεῖ πραγματικὴν τύφλωσιν. Ἐχει, δυστυχῶς, πολλὰς φορές ὁ ἀνθρώπος τήν ἰδέαν, ὅτι προορισμὸς στὴ γῆ εἶναι νά ἐξυπηρετήσῃ ἐγωϊστικὰ τὸ ἄτομόν του, νά ἐξασφαλίσῃ τὴν ἰδικήν του ἰκανοποίησιν και ἀπόλαυσιν, ἀδιαφορώντας γιά τοὺς ἄλλους. Χρησιμοποιεῖ γι' αὐτόν τὸν σκοπὸν τίς περισσότερες φορές ἀδίκαια και παράνομα μέσα, και νομίζει, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιτήδειος, ὁ ἰκανός, ὁ ἀνοιχτομάτης ἀνθρώπος. Καὶ ὅμως εἶναι τὸσον τυφλός! Εἶναι τυφλός, διότι, πιγμένους μέσα στοὺς καπνοὺς τῆς ἀδικίας, τῆς παρανομίας, τοῦ ἐγωϊσμοῦ, εἶναι ἀνίκανος νά ἰδῇ και νά καταλάβῃ τὸ πραγματικόν του συμφέρον. Αὐτὸ βλέπομε στὴ σημερινὴν περικοπὴ.

Ἐρχεταὶ ὁ Κύριος εἰς τὴν πόλιν τῶν Γεργεσηνῶν και ἀπαλλάσσει δύο δυστυχισμένους ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ πονηρὸ πνεῦμα τοῦ διαβόλου. Θεραπεύει δύο δαιμονιζομένους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὁ φόβος και ὁ τρόμος τῶν συμπολιτῶν των. Ζούσαν γυμνοὶ μέσα στὰ μνήματα και τρομοκρατοῦσαν τὴ γύρω περιοχὴ, «ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης». Αὐτοὺς θεραπεύει ὁ Κύριος. Τί ὄραϊο πρᾶγμα! Θεραπεύονται οἱ δαιμονιζόμενοι, ἀπαλλάσσεται ἡ πόλις ὀλόκληρος ἀπὸ τὸ μαρτύριο τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν. Καὶ νά, τώρα, ὀλόκληρη ἡ πόλις ἔρχεταὶ νά συναντήσῃ τὸν Ἰησοῦν... Διὰ νά Τὸν εὐχαριστήσουν μὴπως; Διὰ νά Τὸν συγχαροῦν; Διὰ νά Τὸν παρακαλέσουν νά μείνῃ μαζί των; Ὁχι, δυστυχῶς, ὄχι. Αὐτοὶ ἔρχονται, διὰ νά Τὸν διώξουν ἀπὸ τὴν πόλιν. «Και ἰδόντες Αὐτόν, παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν». Δὲν ἐνδιαφέρονται αὐτοὶ διὰ τὴν ὑγείαν

«... Παρὰ δὲ τῷ Θεῷ πάντα δυνατὰ ἐστί».

(Ματθ. 19,26)

τῶν συμπατριωτῶν των. Δὲν θέλουν νὰ θεραπευθοῦν οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἄνθρωποι. Δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως. Ἐνδιαφέρονται μόνον διὰ τὰ ἰδικὰ των συμφέροντα.

Ἡ σωτηρία τῶν δαιμονιζομένων τοὺς ἐστοίχισε τὴν καταστροφὴν μιᾶς ἀγέλης χοίρων. Ἔνα κοπάδι χοίρων ἔβασκεν ἐκεῖ παρακάτω καὶ τὰ δαιμόνια, διωγμένα ἀπ' τὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ἐπέτρεψεν ὁ Κύριος νὰ ἔλθουν εἰς τοὺς χοίρους. «Καὶ ὤρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρηνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέθανεν ἐν τοῖς ὕδασι». Παράνομον ἦτο τὸ ἐμπόριον τῶν χοίρων. Ἀπηγορεύετο ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον νὰ τρέφουν καὶ νὰ ἐμπορεύονται χοίρους. Καὶ ὅμως αὐτοὶ παρανομοῦν. Περιφρονοῦν τὰς ἐντολάς τῆς θρησκείας των. Καὶ τώρα φθάνουν εἰς τὸ σημεῖον (εἶναι τρομερὸ καὶ νὰ τὸ εἰπῆ κανεὶς) νὰ διώξουν τὸν Χριστόν, χάριν τῶν παρανόμων συμπεριόντων των.

Ἄλλὰ μὴ τρομάζετε, ἀγαπητοί. Πολλὰς φορὰς παρουσιάζομε καὶ ἡμεῖς τὴν ἴδια διαγωγὴν τῶν Γεργεσηνῶν. Ἐθρέψαμε καὶ ἡμεῖς, ὅπως οἱ Γεργεσηνοί, τοὺς χοίρους τῶν παθῶν μας. Ἄλλὰ μετὰξὺ τῶν δαιμονιζομένων καὶ τῶν χοιροβοσκῶν Γεργεσηνῶν λάμπει ἡ φωτεινὴ μορφή τοῦ Κυρίου, ἡ μορφή αὐτή, ποὺ μετεμόρφωσε τοὺς δαιμονιζομένους καὶ τοὺς μετέβαλεν εἰς «ἰματιζομένους καὶ σωφρονοῦντας». Αὐτὴ ἡ μορφή τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ θεραπεύσῃ καὶ τὴν σημερινὴν δαιμονιζομένην ἀνθρωπότητα. Ἀρκεῖ νὰ προσέλθωμεν πρὸς αὐτήν. Καὶ ὅμως, διώχνουμε καὶ ἡμεῖς πολλὰς φορὰς, δυστυχῶς, τὸν Σωτῆρα Χριστόν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας, ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα ὀλόκληρη. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Αὐτὸ ποὺ κατήντησε ἡ ἐποχὴ μας...

3ον

Εἰς τὴν ΣΤ' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου

(5 Ἰουλίου 1953)

«Θάρσει, τέκνον, ἀφένονται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου» (Ματθ. 9, 2).

Εἶναι, βέβαια, φοβερὴ ἡ ἀρρώστεια. Εὐρίσκεται, τίς οἶδε, πόσα χρόνια ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου. Εἶναι παραλυτικός, ἀκίνητος, ζωντανὸ πτώμα. Ἄλλὰ ὁ Κύριος βλέπει καὶ μιὰν ἄλλη ἀρρώστεια, ἀρρώστεια πῖθ βαρειά, πῖθ σοβαρὴ καὶ πῖθ ἐπικίνδυνη. Βλέπει μιὰ ψυχικὴ παράλυσι στὸν ἄνθρωπον αὐτόν. Καὶ γι' αὐτὴν τὴν ψυχικὴν παράλυσι ἐνδιαφέρεται περισσότερο καὶ αὐτὴν πρῶτα θεραπεύει.

Ἡ μὲν σωματικὴ παράλυσις εἶναι ἀρρώστεια φοβερὴ φανερὴ, καὶ ὄχι τόσοσιν συνηθισμένη. Ἄλλὰ ἡ ψυχικὴ παράλυσις εἶναι ἀσθένεια κρυφὴ καὶ ὑπουλος, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι καὶ περισσότερο ἐπικίνδυνη καὶ πῖθ συχνή. Ξεγελαῖ καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἄρρωστο πολλὰς φορὰς. Γι' αὐτὸ ἡ προσοχὴ τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ εἶναι ἀγρυπνῆ, γιὰ νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ ποτὲ στὸν ἑαυτό του νὰ πάθῃ τὴν ψυχικὴ αὐτὴ παράλυσι.

«...Καθίσαθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ».
(Ματθ. 19,28)

Ἔρχεται καὶ ἡ ἀρρώστεια αὐτὴ στὴν ψυχὴ, ὅπως οἱ ἀρρώστειες τοῦ σώματος μὲ ἓνα μικρόβιο. Καὶ τὸ μικρόβιο αὐτὸ λέγεται ἀμαρτία. Σκοτίζει καὶ ἐξασθενίζει, καί, σιγὰ-σιγὰ, παραλύει τὴν ψυχὴ, καὶ τότε μιὰ παραλυμένη ψυχὴ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ ὀδηγήσῃ καὶ στὴν σωματικὴ παράλυσι, ὅπως στὴν περίπτωσι τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Γνωρίζει ὁ Κύριος, ὅτι ἡ παράλυσις τοῦ ἀρρώστου αὐτοῦ τῆς Καπερναοῦμ ἔχει βαθεῖα τὴν ρίζα τῆς στὴν ψυχικὴ παράλυσι, στὴν ἀμαρτία· γι' αὐτὸ ἀμέσως λέγει στὸν παραλυτικὸ «Θάρσει, τέκνον. Ἀφέωνται σοι αἱ ἀμαρτίαι σου».

Τὰ λόγια ὅμως αὐτὰ τοῦ Κυρίου φανεροῦν καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ συμπτώματα τῆς ψυχικῆς ἀρρώστειας. Αὐτὸ τὸ σύμπτωμα εἶναι ἡ ἀποθάρρυνσις, ἡ ἀπογοήτευσις· πού συνοδεύει πάντα τὴν ψυχικὴν παράλυσι. Ἐπειδὴ ὁ ἀρρώστος πάσχει πολλὰ χρόνια, καὶ ἐπειδὴ αἰσθάνεται πόσον παράλυτη εἶναι ἡ ψυχὴ του, χάνει τὸ θάρρος του. Γι' αὐτὸ τοῦ λέγει ὁ Κύριος: «Θάρσει, τέκνον», πάρε θάρρος, παιδί μου. Αὐτὲς τὶς λέξεις πρέπει νὰ τὶς προσέξῃ καθένας μας, διότι ἡ ἀποθάρρυνσις, ἡ ἀπογοήτευσις, παρουσιάζεται πολλὰς φορὰς στὴ ζωὴ μας.

Ἐπὶ τὴν ἀποθάρρυνσιν, πολλοὶ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι νομίζουν, ὅτι δὲν ὑπάρχει γι' αὐτοὺς ἐλπίς σωτηρίας. Ἀναγνωρίζουν τὴν πραγματικότητά τους, ἀλλὰ καταλήγουν εἰς τὸ λανθασμένον συμπέρασμα, ὅτι ἡ ψυχικὴ τους κατάστασις εἶναι ἀθεράπευτη. Καταλαμβάνονται τότε ἀπὸ θλίψι καὶ ἀπογοήτευσιν· χάνουν τὸ θάρρος τῶν νομίζον, ὅτι κάθε προσπάθεια εἶναι ἀνίκανη νὰ τοὺς θεραπεύσῃ. Γι' αὐτὸ ἀκοῦμε συχνὰ νὰ λέγουν: «καλὰ εἶναι αὐτὰ, πού λέγει ἡ θρησκεία μας, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν μπορῶ πιά νὰ τὰ ἐφαρμόσω» ἢ ἄλλοι λέγουν: «γιὰ μένα πιά δὲν ὑπάρχει σωτηρία»· εἶμαι βουτηγμένος στὴν ἀμαρτία». Καὶ ἔτσι παραμένουν ἀπογοητευμένοι γιὰ πάντα στὴν ψυχικὴ τους παράλυσι.

Καὶ ὅμως δὲν χωρεῖ ἀπελπίσια καὶ ἀποθάρρυνσις. Καὶ στὴν πῶς βαρεῖα μορφή τῆς ψυχικῆς ἀρρώστειας ἀπευθύνει ὁ Κύριος τὶς παρήγορες λέξεις, «Θάρσει, τέκνον», πάρε θάρρος, παιδί μου, ἡ ἀρρώστεια σου θεραπεύεται. Καὶ μαύρη, κατάμαυρη, ἂν εἶναι ἡ ψυχὴ σου ἀπ' τὴν ἀμαρτία, μπορεῖ νὰ γίνῃ κατάλευκη. Ἄρκει νὰ τὸ θελήσῃς, νὰ ἀποφασίσῃς, νὰ ζητήσῃς τὴν θείαν βοήθειαν. Καὶ τότε, ὅ,τι σοῦ φαίνεται ἀδύνατο, θὰ γίνῃ δυνατό μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θεῆς Χάριτος καὶ θὰ πεισθῆς τότε, ὅτι δὲν χωρεῖ ἀπογοήτευσιν, διότι «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις, δυνατὰ ἔστι παρὰ τῷ Θεῷ».

4ον

Εἰς τὴν Ζ' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου

(12 Ἰουλίου 1953)

«Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ» (Ματθ. 9,33).

Πρωτοφανῆ καὶ πρωτάκουστα ἦσαν πράγματι τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου. Θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐδίδαν καθημερινῶς τὴν εὐκαιρίαν

«Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι».
(Ματθ. 19,30)

εις τούς ανθρώπους, οί οποίοι τὰ ἔβλεπαν, νά διαπιστώσουν, ὅτι δέν ἐπρόκειτο περί ἔργων καί λόγων κοινῶν καί φυσικῶν, ἀλλά περί πράξεων θείων, ὑπερφυσικῶν, κυριολεκτικῶς θαυμάτων. Καί δέν ἦτο δυνατόν, παρά νά ἔρχεται αὐθρομήτως εἰς τὸ στόμα των ἡ ὁμολογία, τὴν ὁποίαν ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινόν Εὐαγγέλιον «οὐδέποτε οὕτως ἐφάνη ἐν τῷ Ἰσραήλ».

Ὡς Ἰσραηλίται αὐτοὶ ἐγνώριζαν, βέβαια, καί ἄλλα θαύματα. Τὰ θαύματα τῶν Κριτῶν, τῶν Προφητῶν, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γενικῶς. Ἄλλ' ἀκριβῶς, ἐπειδὴ ἐγνώριζαν τὰ θαύματα ἐκεῖνα, ἤμποροῦσαν νά κάμουν σύγκρισιν μεταξύ ἐκείνων, ἀφ' ἑνός, καί τῶν θαυμάτων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφ' ἑτέρου. Καί ἡ διαπίστωσις αὕτη δέν ἔγινε μόνον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν δύο θαυμάτων, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐξιστορεῖ ἡ σημερινή περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλά ἐγίνετο καί εἰς κάθε περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξεδηλοῦτο ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς δυνάμεως τοῦ Κυρίου, εἴτε διὰ τῶν θαυμάτων, εἴτε διὰ τῆς θαυμασίας διδασκαλίας Του. Σήμερον ὁμολογοῦν, ὅτι «οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ». Ἄλλοτε ἀναγκάζονται νά ὁμολογήσουν τὸ «οὐδέποτε εἶδομεν». Ἄλλὰ καί διὰ τὴν διδασκαλίαν Του ὁμολογοῦν, ὅτι «οὐδέποτε ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος». Καί εἰς αὐτὴν τὴν φρικτὴν ὥραν τῆς σταυρώσεως, ἀναγκάζεται ἀπὸ τὸν σεισμόν καί τὰ γενόμενα ἕνας εἰδωλολάτρης Ἑκατόνταρχος νά ὁμολογήσῃ, ὅτι «ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν Οὗτος». Ἡ ἀλήθεια εἶναι φωτεινὴ πάντοτε καί φαίνεται ἀπὸ ὅλους ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὰ μάτια τῆς ψυχῆς δέν ἐτύφλωσε κάποιον πάθος. Ἐφαίνοντο τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου καί ἐφανέρωναν τὴν δύναμιν καί τὴν Θεότητά Του.

Καί ὅμως ὑπῆρξαν οἱ τυφλοί, οἱ οποίοι δέν ἔβλεπαν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὅλος ὁ κόσμος ἔβλεπε καί ἐθαύμαζε. Καί τὸ ἀκόμη χειρότερον. Ἐπαθαν καί αὐτοὶ ὅτι καί ὁ τυφλὸς ἐκεῖνος, πού, ἐπειδὴ αὐτὸς δέν βλέπει τὸν ἥλιον, θέλει νά ἀποδείξῃ, ὅτι δέν ὑπάρχει ἥλιος, ἔστω καί ἐάν ὁ ἥλιος μεσουρανή. Τοιοῦτοτρόπως καί οἱ διεστραμμένοι Γραμματεῖς καί Φαρισαῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Δέν τοὺς ἐπέτρεπεν ἡ σκοτεινιασμένη ψυχὴ των νά ὁμολογήσουν μαζί μὲ τὸ ἄλλο πλῆθος τὴν δύναμιν καί τὴν Θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοὺς ἐσκοτίζεν ὁ φθόνος. Θὰ ἤθελαν, βέβαια, νά διαψεύσουν ἐντελῶς τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου. Νά διαδώσουν, ὅτι τάχα δέν ἔγιναν. Καί θὰ τὸ ἔκαμναν, ἐάν δέν ὑπῆρχον αἱ χιλιάδες τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων, πού πιστοποιοῦσαν τὰ θαύματα. Εἶναι ἠναγκασμένοι καί αὐτοὶ νά ὁμολογήσουν ἐν προκειμένῳ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς «ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια». Εὐρίσκουν, ἐν τούτοις, τὸν τρόπον νά συσκοτίσουν καί νά διαστρεβλώσουν τὴν ἀλήθειαν. Καί, ἐνῶ δέχονται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς «ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια», διαδίδουν, ὅτι «δαιμόνιον ἔχει» καί «ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια».

Ἐστιγματίσει, βέβαια, πολλὰς φορές ὁ Κύριος τὴν τύφλωσιν τῶν Γραμματέων καί τῶν Φαρισαίων τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' αὐτὸ ἐνδιαφέρει καί ἡμᾶς ὡς παράδειγμα. Ἐνδέχεται νά βλέπωμεν

«Πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί».

(Ματθ. 20,16)

καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ ἀκούωμεν τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ὁμολογοῦμεν, ὅτι πράγματι εἶναι ἡ ἀλήθεια· ἐνδέχεται νὰ βλέπωμεν ἕνα καλὸ καὶ θεάρεστον ὁμολογουμένως ἔργον, καὶ ὅμως νὰ μὴ ἔχωμεν τὴν διάθεσιν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι πράγματι εἶναι ἔργον ἀγάπης, ἠθικῆς, ἀλλὰ, τουναντίον, νὰ τὸ διαβάλωμεν καὶ νὰ τὸ συκοφαντήσωμεν. Ἐνδέχεται ἐκεῖ, ὅπου ὁ λογικὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ καλὸς χριστιανὸς βλέπει φῶς, ἀλήθειαν, ἀγάπην, ἄλλος νὰ βλέπῃ σκοτάδι καὶ μῖσος καὶ ἰδιοτέλειαν. Αὐτὸ βλέπομεν καὶ σήμερον μὲ ὄλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κατασυκοφαντοῦν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ διὰ νὰ καθορίσωμεν τὴν θέσιν μας ἀπέναντι τῆς ἀληθείας.

Εἰς τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον βλέπομεν δύο κόσμους, δύο τάξεις ἀνθρώπων. Ἡ μία βλέπει τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμολογεῖ μὲ εὐλικρίνειαν, ὅτι «οὐδέποτε οὗτος ἐφάνη ἐν τῷ Ἰσραήλ». Ἡ ἄλλη, ἐνῶ βλέπει τὴν ἀλήθειαν, τὸ θαῦμα, αὐτὸν τὸν Θεόν, ζητεῖ νὰ διαστρεβλώσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ λέγει «ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια». Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου εἶθε νὰ ἀξιώσῃ καὶ ἡμᾶς νὰ ἀγαπήσωμεν τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν σωτηρίαν μας καὶ διὰ τὴν δόξαν Θεοῦ.

5ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πατέρων (19 Ἰουλίου 1953)

«Ὅτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.» (Ματθ. 5,16)

Εἶναι θέλησις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσις ὄλων μας νὰ ζήσωμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν σὰν πραγματικὰ φωτισμένοι ἄνθρωποι. Ἡ Χριστιανικὴ Ἐθρησκεία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκομεν, εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ φωτός. Ὁ Κύριος ὠνόμασε πολλὰς φορὰς τὸν ἑαυτὸν Τοῦ Φῶς τοῦ κόσμου, καὶ ἐκάλεσεν ὄλους, ὅσοι θέλουν τὸ φῶς, νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν, γιὰ νὰ ζήσουν μιὰ ζωὴ πραγματικὰ φωτισμένη ἀπὸ τὸ φῶς τῆς πίστεως, τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης. «Ἐγὼ εἰμι — λέγει — τὸ φῶς τοῦ κόσμου» καὶ ἄλλοι λέγει: «Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα», «ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ».

Ναί. Ἀλλὰ τὸ φῶς δὲν κρύπτεται! Ὅπου ὑπάρχει γίνεται φανερό, διότι ἀκτινοβολεῖ. Αὐτὸς εἶναι, ἄλλως τε, ὁ προορισμὸς του. Δὲν εἶναι δυνατόν, λέγει ὁ Κύριος, νὰ κρύψωμεν τὸ φῶς τοῦ λύχνου κάτω ἀπὸ ἕνα δοχεῖον, ἀλλὰ θὰ τὸ βάλωμεν εἰς τὸν λυχνοστάτην, γιὰ νὰ φωτίζῃ ὅλο τὸ δωμάτιο. «Οὐ καίουσι — λέγει — λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ». Ἀλλὰ, κατὰ παρόμοιον τρόπον, πρέπει καὶ κάθε Χριστιανὸς νὰ εἶναι ἕνας φωτεινὸς ἥλιος, ποῦ θὰ ἀκτινοβολῇ τὸ φῶς τῆς Χριστιανικῆς Ἐθρησκείας,

«Δύνασθε πιστεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι;» (Ματθ. 20,22)

ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ φωτίζεται αὐτὸς καὶ θὰ φωτίζῃ καὶ ἄλλους, καὶ λέγει: «Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων...»

Ἄλλὰ μ' αὐτὲς τὲς λέξεις δίνει ὁ Κύριος νὰ καταλάβωμε καὶ μὲ ποιὸν τρόπο θέλει νὰ δείξωμε, νὰ φανερώσωμε, τὸ φῶς, ποῦ ἔχομε στὴν ψυχὴ μας. Μὲ τὰ καλὰ ἔργα. Ὅχι μὲ λόγια καὶ καυχήσιολογίαις. Ὅχι μὲ ἐξωτερικὰ καὶ πλαστὰς θρησκευτικότητας. Ἄλλὰ μὲ πραγματικὰ ἔργα. Ἔργα φωτισμένα ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἄδελφός-θεὸς Ἰάκωβος λέγει: «Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου». Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ ἔργα; Εἶναι τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία θὰ ντύνη τὸν γυμνόν, θὰ προστατεύῃ τὸν ὀρφανόν, θὰ φροντίζῃ γιὰ τὸν ἄρρωστο, θὰ ἀνακουφίζῃ γενικὰ τὸν ἀνθρώπινον πόνο. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ζητεῖ ὁ Κύριος. Τὰ ἔργα, τὰ φωτεινά, ποῦ ἡμποροῦν νὰ σκορπίσουν, νὰ διαλύσουν τὰ σκοτάδια, ποῦ ἀπλώσε ἡ ὕλιστικὴ ζωὴ τῆς ἀθείας, τοῦ μίσους, τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

Ἰδιαιτέρως λοιπὸν στὴν σημερινὴ ἐποχῇ, στὴν ὁποία τόσα σκοτάδια σκορπίζει τὸ μῖσος τῆς ἀντιχριστιανικῆς ζωῆς, ἰδιαιτέρως σήμερα εἶναι ἀνάγκη νὰ προσέξωμε ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, διότι σὲ μᾶς ἔλαχεν ἡ τιμὴ νὰ κρατήσωμε ψηλὰ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νὰ ἀκτινοβολήσῃ στὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, νὰ τὶς φωτίσῃ, νὰ τὶς θερμάνῃ, νὰ τὶς ζωντανέψῃ μὲ τὶς ἀκτίνες τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἠθικῆς. Αὐτὸ εἶναι ἔργο δικό μας. Νὰ φωτισθοῦμε ἡμεῖς καὶ νὰ μεταδώσωμε φωτισμόν. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ βγοῦμε ἀπ' τὶς σκοτεινὰς κακοτοπιὰς τῆς ζωῆς. Ἄς μὴ μείνωμε, λοιπὸν, στὰ σκοτάδια. Τὸ φῶς ὑπάρχει ἀφθονόν. Τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ.

6ον

Εἰς τὴν ☉ Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου

(26 Ἰουλίου 1953)

«Τὸ δὲ πλοῖον ἦδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος». (Ματθ. 14,24)

Ἐκινδύνευαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου. Εὗρισκοντο εἰς τὰ ἀνοιχτὰ τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Τὸ μικρὸ τους πλοῖο, τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας, ὁ δυνατὸς καὶ ἀντίθετος ἄνεμος, τὰ τρικυμισμένα νερά, ἔκαναν πολὺ ἐπικίνδυνον τὸ ταξίδι. Καὶ ἦταν μόνοι. Δὲν εἶχαν σήμερα μαζί τους τὸν Διδάσκαλον, ποῦ θὰ ἡμποροῦσε σὲ μιὰ ὥρα κινδύνου νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ τρικυμία. Ἄλλὰ νά!.. Βλέπουν ξαφνικὰ νὰ ἔρχεται ὁ Κύριος κοντὰ τους, περπατώντας πάνω στὰ κύματα. Ἦταν φυσικὸ στὴν ἀρχὴ νὰ τοὺς καταλάβῃ ὁ φόβος. Ἄλλὰ ἐδῶ ἀκριβῶς, στὴν ὥρα τοῦ φόβου, στὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, στὴν ὥρα τῆς τρικυμίας, ἀκούεται ἡ παρήγορος φωνὴ τοῦ Κυρίου: «Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε».

«... Ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος».

(Ματθ. 20, 26-27)

Μέχρις εκείνης τῆς ὥρας ἐδικαιολογεῖτο ὁ φόβος, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν παρουσιάζεται ὁ Κύριος, φεύγει ὁ φόβος. Ἡ τρικυμία συνεχίζεται, ἀλλὰ τώρα πιά δὲν τοὺς φοβίζει. Παίρνουν θάρρος οἱ μαθηταί. Τόσον εἶναι τὸ θάρρος των, ὥστε ὁ Πέτρος ζητεῖ κάτι τολμηρὸ καὶ ὑπερφυσικόν, νὰ βαδίσῃ καὶ αὐτὸς ἐπάνω στὰ κύματα. Καὶ βαδίζει πραγματι ἐπάνω στὰ ταραγμένα καὶ ἀφρισμένα νερά. Βαδίζει καὶ πλησιάζει στὸν ἀγαπημένο του Διδάσκαλο. Καὶ ὅμως, γιὰ μιὰ στιγμή, ἐδειλίασε· «βλέπων τὸν ἄνεμον ἰσχυρόν», ἤρχισε νὰ βυθίζεται. Ἄλλ' ἀμέσως ἀπλώνει τὰ χέρια του στὸ Χριστό· «Κύριε, σῶσόν με». Τὸν ἐκράτησεν ὁ Κύριος καὶ ἦλθαν μαζί στὸ πλοῖο. «Ἐμβάντων δ' αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος». Τώρα πιά ἠσύχασεν ἡ θάλασσα, ἔσταμάτησεν ὁ θόρυβος τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου. Ὅλα τὰ ἐσκέπασεν ἡ γαλήνη καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν. Ἐφθασαν καλὰ εἰς τὸν προορισμόν τους καὶ «διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ».

Ταξιδεύομε καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, στὸ ταξίδι αὐτὸ τῆς ζωῆς. Καὶ συναντοῦμε καὶ ἡμεῖς τρικυμίες... Ὅταν ἔρχονται ἀλλεπάλληλες οἱ συμφορὲς στὴ ζωὴ, ὅταν, σάν μανιασμένο κύμα, ἔρχεται ἡ δυστυχία, χάνομε πολλές φορὲς τὸ θάρρος μας. Ἐρχεται ἡ δειλία, νὰ μᾶς βυθίσῃ μέσα στοὺς βυθοὺς τῆς ἀπελπισίας. Εἶτε ὡς ἄτομα, εἶτε ὡς οἰκογένεια, εἶτε ὡς κοινωνία, ἀντιμετωπίζομε τέτοιες δύσκολες στιγμές. Ἀρρώστειες καὶ στερήσεις καὶ θάνατοι, κοινωνικὲς ἀνωμαλίες καὶ ἀναστατώσεις καὶ πόλεμοι φέρνουν τὴν τρικυμία πολὺ συχνὰ στὴ ζωὴ μας.

Παρουσιάζει καὶ ἡ κοινωνία σήμερον τὴν εἰκόνα τοῦ κινδυνεύοντος πλοίου. Τὴν εἰκόνα τοῦ καταποντιζομένου Πέτρου. Κύματα ἀδικίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀπάτης καὶ μίσους. Ἄνεμοι ἰσχυροὶ τῶν πλέων ἀντιμαχομένων συμφερόντων τεινοῦν νὰ τὴν καταστρέψουν. Οἱ αἱματηροὶ καὶ οἱ ψυχοὶ πόλεμοι καὶ καθημερινῶς τὸ φάσμα ἑνὸς νέου πολέμου δυναμώνουν τοὺς φόβους ἑνὸς νέου τρομεροῦ ναυαγίου. Καὶ ὅμως ὑπάρχει Κάποιος, ποὺ στέκεται στὸ πλευρὸν μας ἀτάραχος, γαλήνιος, στοργικός, καὶ μᾶς ἀπευθύνει τίς λέξεις: «Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβείσθε». Εἶναι ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης, Θεὸς ἰσχυρός, ἐξουσιαστής. Εἶναι Ἐκεῖνος, εἰς τὸν Ὅποιον ὑπακούουν τὰ πάντα. Εἶναι ὁ μόνος φάρος, ποὺ μᾶς δείχνει τὸν δρόμον τῆς γαλήνης καὶ τῆς εὐτυχίας. Μακρὰ ἀπ' Αὐτὸν ἀσφαλῶς θὰ καταλήξωμε σὲ ναυάγια. Κοντὰ εἰς Αὐτὸν θὰ βροῦμε τὴν γαλήνην καὶ τὴν χαράν.

Ἐὰν στὴν κάθε μας δυστυχία, στὴν κάθε τρικυμία τῆς ζωῆς μας ζητοῦμεν, ὅπως ὁ Πέτρος τὴν βοήθειάν Του, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς δοθῇ. Θὰ μᾶς δώσῃ τὸ χέρι Του. Καὶ ἂν μέσα στὴ γενικὴ συμφορὰ τῆς κοινωνικῆς ἀκαταστασίας ζητήσωμε τὴν ἰδικὴν Του βοήθειαν, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς τὴν χάρισῃ. Ἰδιαιτέρως τὸ Ἔθνος μας ἔχει πείραν τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ. Ἐπέρασε πολλὰς τρικυμίες, ἀλλὰ κανένα ναυάγιο!

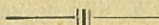
«... Ἐὰν δὲ μὴ σου ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα». (Ματθ. 18,16)

Ἐὰς διώξωμε, λοιπόν, κάθε δειλίαν καὶ κάθε φόβον καὶ κάθε ὀλιγοπιστίαν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας. Ἐὰς πλησιάσωμε περισσότερο τὸν Χριστόν! Ἐὰς μείνωμε κοντὰ εἰς Αὐτόν. Ἐὰς ζητήσωμε τὴν ἐνίσχυσίν Του εἰς τὰς τρικυμίας τῆς ζωῆς· καὶ ἄς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ ἀρνηθῆ καὶ τώρα τὴν βοήθειάν Του. Θὰ ἡσυχάσῃ ἡ τρικυμία καὶ θὰ κοπάσῃ ὁ ἄνεμος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Ἱεροκῆρυξ Ἀποστολ. Διακονίας
παρὰ τῆ Ἱ. Μητροπόλει Μυτιλήνης

ΑΠΟ ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΝ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΙΕΡΕΥΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΕΛΑΣ

Γ'.

Μὲ τὴν φιλοξενίαν τοῦ «Ἐφημερίου», προχωρῶ εἰς τὸ Συναξάρι καὶ ἄλλου ἐφημερίου, διάφορον πῶς τῶν προηγουμένων.

Λυποῦμαι, διότι δὲν γνωρίζω τὴν πατρίδα τοῦ «Καπετὰν Ἀθανασίου Σαρέλα, ἱερέως», διὰ νὰ τὴν γράψω καὶ νὰ τὴν μάθουν καὶ οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου». Ὅποιος γνωρίζει σχετικὰ, ἄς γράψῃ εἰς τὴν Σύνταξιν τοῦ «Ἐφημερίου». Ἐὰς γράψῃ καὶ διὰ τὸν ὑπογράφοντα εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς Κοινότητος Κορώνης, Καπετάνιον Φώτιον, ἱερέα, ὅ,τι γνωρίζει, ἢ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ μάθῃ ὡς καὶ διὰ τοὺς τρεῖς ἄλλους κληρικοὺς ἀγωνιστάς.

Οἱ ἐχθροὶ «μὲ τρόμον» ἤκουον τὸ ὄνομα τοῦ Παπα-Θανάση. Δὲν διεψεύσθησαν, ἐκ τοῦ μέλλοντος, οἱ καπεταναῖοι, οἱ χαρακτηρίσαντες τὸν ἄνω ἐφημέριον ὡς «γενναιότατον». Ἦτο ὄλος ἀγάπη πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὴν Πατρίδα του. Ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶχε μιὰ λύπη μεγάλη καὶ μιὰ στενοχωρίαν συνεχῆ μέσα εἰς τὴν φλεγομένην καρδίαν του διὰ τὴν ἀπιστίαν εἰς τὸν Χριστὸν τῶν πατριωτῶν του Ἰουδαίων καὶ ἠῤῥα, ἐκ τῆς φιλοπατρίας του κινούμενος, νὰ γίνῃ αὐτὸς ἀνάθεμα ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, παρὰ τὸ ἔθνος του νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἀπιστίαν, καὶ ἐπρωτίμα αὐτὸς νὰ χαθῆ, ἀντὶ νὰ χαθοῦν, νὰ ἀπολεσθοῦν, οἱ πατριῶται αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ ὁ Παπα-Θανάσης, ὁ ὑπερζηλωτὴς τῶν ἑλληνικῶν παραδόσεων ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐκ τῆς θερμῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν θρησκείαν του καὶ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἠῤῥα καὶ ἐπεδίωκεν ὅ,τι καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος. Ἐπεδίωξε νὰ βυθίσῃ τὴν «μεγάλην φαμί-

«Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ».

(Ματθ. 18,17)

λιαν του» εἰς τὴν δυστυχίαν, ἐπροτίμησε, διὰ τοὺς ἐν ἀμύνη αὐτοῦ διαπραχθέντας φόνους, νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, τηρῶν τοὺς ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ ἐπέτευχε νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὸν κατάλογον τῶν τοῦ ἔθνους νεομαρτύρων, πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἰμβραῖμ εἰς τὴν πολιορκίαν (ἔτ. 1825) καὶ ἔφοδον τοῦ Νεοκάστρου. Ταῦτα πάντα ἦσαν ἐπακόλουθα τῆς ὑπερβολικῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Πρόσχωμεν, ἀναγνῶσται, εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς Κοινότητος Κορώνης, καὶ τῶν συμπολεμιστῶν Καπεταναίων τοῦ Παπα - Ἀθανασίου Σαρέλα. Ἀναγνώσατε :

Πρὸς

τοὺς φιλογενεῖς ἐγκατοίκους τῆς Ζακυνθίου νήσου.

Ἡ κοινότης Κορώνης

Ὁ φέρων τὸ παρόν μας γενναϊότατος Καπετὰν Ἀθανάσιος Σαρέλας, ΙΕΡΕΥΣ, λαβὼν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος

ΓΡΕΒΕΝΑ — 20 ΜΑΪΟΥ 1953

Ὁ Ἐφημεριακὸς Κλήρος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Φίλιππον εἰς τὸ μέσον, ἔχοντα δεξιὰ του τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Βασ. Βέλλαν καὶ ἑκατέρωθεν τοὺς ἄλλους Ἐπιτελεῖς αὐτῆς.

«Ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης». (Ματθ. 18,17)

μας τὰ ὄπλα, ἠγωνίσθη γενναίως, καταπολεμήσας πολλάκις τοὺς ἐχθρούς, τοὺς ἐν τοῖς φρουρίοις Κορώνης καὶ Μεθώνης πολιορκημένους καὶ συνήγησε τὰ μέγιστα εἰς πολλὰς ἐπικινδύνους περιστασεις· πρῶτος καὶ ἑλκυστικὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας του, ἐξέπληξε τοὺς ἐχθρούς καὶ τοὺς ἔκαμε ν' ἀκούουν μετ' ἄνδρα τὸ ὄνομά του. Ἐξεστράτευσε καὶ εἰς Ἄργος εἰς τὸν γενικὸν κίνδυνον, καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον τοῦ φρουρίου, εἶναι καὶ αὐτὸς τῶν εἰσβάντων, ἔδειξε μεγάλα σημεῖα τῆς γενναιότητός του, φονεύσας πολλοὺς ἰδίαις χερσὶ. Κατὰ δὲ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ἐκπέσας διὰ τοῦτο τῆς θείας λειτουργίας, ἔχων τε μεγάλην φαιήλιαν καὶ ὄχι τινὰ ἄλλον πόρον, κατήντησεν εἰς ἔνδειαν καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων.

Ἡ πατρις ὑποχρεωμένη ἀπὸ τὰς ἐκδουλεύσεις του, βέβαια μίαν ἡμέραν θέλει φροντίσει ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἦδη ὁμως καὶ τὸ ἔθνος ἔχει πολλὰς ἐθνικὰς ἀνάγκας, καὶ ἡ ἐπαρχία αὕτη βεβαρημένη οὕσα καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα χρέη καὶ ἀπὸ τὰ ἔξοδά της τῶν δύο προλαβόντων κινήματων της πρὸς ἄλωσιν τοῦ φρουρίου, καὶ ἀναγκασμένη νὰ κρατῇ πολιορκίαν, εὐρίσκεται εἰς ἀμηχανίαν· δι' αὐτὴν μὴ βλέπων καὶ ἡ γενναιότης του ἐλπίδας ἐξοικονομήσεως, συμβουλευθεὶς ἀπὸ φίλους του καὶ διδαχθεὶς τὸν ἐνθουσιασμόν, τὸ φιλόπατρι καὶ ἐλευθέριον Ὑμῶν, προστρέχει εἰς τὴν θεοστήρικτον Νῆσον σας. Παρακαλεῖσθε λοιπὸν καὶ παρ' ἡμῶν νὰ τὸν δεξιωθῆτε ἐπαξίως τῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πόνων του καὶ νὰ τὸν βοηθήσητε ἀναλόγως τῶν περὶ ὑμᾶς ἐλπίδων του.

Ἀπὸ Βουνάρια Κορώνης.

Τῇ κγ' Ἰουλίου ,αωκδ' (=1824).

Καπεταναῖοι **Οἱ πρόκριτοι** καὶ δημογέροντες Κορώνης

Ἰωάν. Καράπαυλος
Φώτιος ΙΕΡΕΥΣ
Ἀναγνώστης Δαριώτης
Δημήτριος Λαχανᾶς

Ἡλίας Καράπαυλος
Ἡλίας Σάκης
Γεώργιος Σπουργίτης
Θεόδ. Δαργιώτης
Γεώργιος Μακροῆς
Οἰκονόμος Παπαηλίας
Γεωργάκης Γεωργουλόπουλος
Γεώργιος Γεωργιακόπουλος
Νικόλ. Λαχανᾶς
Μελέτιος *ἱερομόναχος*
Ἀναγνώστης Τεοζάκης
Σαμουὴλ *ἱερομόναχος*

«Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν».
(Ματθ. 18,20)

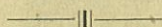
Τὸ Συναξάρι τοῦ Παπα - Σαρέλα, τὸ συμπληρώνει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος, ὁ ὁποῖος ἔγραφε (Ἰούνιον 1865) πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ Ἀγῶνος ἐπιτροπὴν καὶ ταῦτα :

«... Κατὰ τὴν πολιορκίαν καὶ ἔφοδον τοῦ φρουρίου Νεοκάστρου ΕΚΟΥΣΙΩΣ παρευρεθεῖς ΚΑΙ ὁ πατήρ μου, καὶ λαβὼν μέρος, ἐπληγώθη βαρῶς, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς ταύτης ἀπεβίωσεν εἰς Γαρδίκι...».

Ἔτσι ἔκλεισε τὸ Συναξάρι τοῦ Παπα - Σαρέλα, ἑφημερίου, ὁ υἱὸς ΚΑΙ συμπολεμιστῆς αὐτοῦ Δημήτριος.

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς καὶ ὁ ἐλεύθερος ἱερός Κληρὸς τῆς ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ ἐγγράψουν τὸν Παπα - Θανάση εἰς τὸ Νέον Συναξάριον τῆς ἐπαρχίας του. Μαζὶ μὲ τὸ ὄνομά του, πρέπει νὰ ἐγγραφοῦν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν Κληρικῶν, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς Κοινότητος Κορώνης.

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρωθιερεὺς

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἑρωτήσεις :

1. Δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἐπὶ νεκρῷ ὁ Ἱερεὺς τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ἀναγινωσκομένας Συγχωρητικὰς Εὐχὰς ;

2. Δύναται νὰ τελεσθῇ κατ' ἄλλον τρόπον ἢ θ. Λειτουργία, ἂνευ «προσφορᾶς» ;

Ἱερεὺς Ἀνδρέας Παπασαλοῦρος
Καινούριον Τριχωνίδος

Ἀπαντήσεις :

1. Εἰς τινὰς ἐκδόσεις τοῦ «Ἱερατικοῦ» ἀναφέρεται, ὅτι αἱ περὶ ὧν πρόκειται Συγχωρητικαὶ Εὐχὰι ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ἢ τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός. Ἐνιαχοῦ ἀναγινώσκονται, κατ' ἔθιμον, ὑπὸ τῶν ἀνακληρουμένων τὸν Ἀρχιερέα Πρωτοσυγκέλλων καὶ Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτρόπων. Εἶναι ὁμως τόσοσ ὥρκα καὶ τόσοσ περιεκτικὴ ἢ ἀρχαιοπρεπεσοτάτη ἐπικήδειος καὶ ἐπιμνημόσυνοσ Εὐχὴ «Ὁ Θεὸσ τῶν πνευμάτων...», δι' ὃ καὶ φρονοῦμεν, ὅτι ὀρθῶσ περιέχεται μόνον αὐτὴ εἰσ τὴν ἐσχάτωσ (Ἐν Ἀθήναισ, 1951) ὑπὸ τῆσ Ἀποστολικῆσ Διακονίασ ἀνατυπωθεῖσων ἐκδοσιν τοῦ «Ἱερατικοῦ» τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχεῖου (σελ. 135). Πάντωσ, νομίζομεν, ὅτι, ὅπωσδήποτε, δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰσ τὸν Ἱερέα νὰ λέγῃ τὴν πρώτην,

«Ἐὰν δύο ἡμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆσ γῆσ περὶ παντόσ πράγματοσ, οὐ ἂν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖσ παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖσ».

(Ματθ. 18,19)

τουλάχιστον, ἐκ τῶν δύο Συγχωρητικῶν Εὐχῶν, ἐν ἧ σὺν ἄλλοις φέρεται λυόμενος καὶ ὁ ὑπὸ Ἄρχιερέως ἐπιβληθεὶς, τυχόν, «βαρύτατος ἀφορισμός».

2. Δὲν ἐννοοῦμεν κατὰ ποῖον ἄλλον τρόπον δύναται νὰ τελεσθῇ ἡ θ. Λειτουργία, ἐκτός τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθιερωθέντος, ἥτοι τῆς εὐλογίας τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου. Ἄν πρόκειται περὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ υπάρξῃ ὁ διὰ τῆς ἐιδικῆς σφραγίδος τυποποιημένος ἐιδικὸς ἄρτος τῆς λεγομένης «προσφοράς», νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν θ. λειτουργίαν οἰοσδήποτε καθ' ἑαυτὸς ἄρτος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἱερεὺς θά σημειώσῃ διὰ τῆς Ἱ. Λόγχης τὸν γνωστὸν τύπον τῆς σφραγίδος.

Ἑρωτήσεις :

1. Δύναται νὰ φυλάσσεται κατ' οἶκον ὁ Μέγας Ἁγιασμός ;

ΚΑΣΤΟΡΙΑ — 22 ΜΑΪΟΥ 1953

Ὁ Ἱερός Κληρὸς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας, μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Νικηφόρον καὶ τοὺς Ἐπιτελεῖς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

«Ἄφετε τὰ παιδιά καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς μετὰ τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». (Ματθ. 19,14)

2. Ποῦ πρέπει νὰ ἴστανται οἱ μελλόνυμφοι κατὰ τὴν τέλει-
σιν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ;

Σωτήριος Κ. Παπακωνσταντίνου
Ἐφημέριος Θεοκτίστου (Γορτυνίας)

Ἄπαντήσεις :

1. Ἐπεκράτησε σημερον νὰ φυλάσσεται κατ' οἶκον μόνον τὸ ὕδωρ τοῦ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ, τὸ δὲ τοῦ Μεγ. Ἀγιασμοῦ φυλάσσεται ἤδη μόνον ἐν τῷ ναφ.

2. Οἱ μελλόνυμφοι ἴστανται ἐνώπιον τῆς ἐν τῷ σωλέα τοῦ ναοῦ προηυτρεπισμένης τραπέζης, ἐφ' ἧς ἀποτίθεται τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, οἱ δακτύλιοι, οἱ στέφανοι καὶ τὸ κοινὸν ποτήριον, ἐστραμμένοι πάντοτε πρὸς Ἀνατολάς· ὁ ἀνὴρ δεξιὰ καὶ ἡ γυνὴ ἀριστερά.

Ἐρωτήσεις :

1. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς νηστείας καὶ τίνας αἱ ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαι ;

2. Τίς ὁ σκοπὸς τῶν μνημοσύνων ;

3. Τί φρονεῖτε περὶ τῆς συνηθείας, πὺν ἐπικρατεῖ εἰς τινὰ μέρη νὰ κλείωνται αἱ θύραι τῶν ναῶν κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως καὶ γ' ἀνοίγωνται ὑπὸ τοῦ Ἱερέως μὲ τὸ « Ἄρατε πύλας... » κλπ., ὅπως γίνεται εἰς τὰ Ἐγκαίνια ;

Κωνστ. Παναγιάρης, Ἱεροψάλτης
Καθηνοῦ Εὐβοίας

Ἄπαντήσεις :

1. Καὶ οἱ Προφῆται καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἀκόμη, ἐνήστευσαν εἰς περιόδους πνευματικῆς περισυλλογῆς καὶ προετοιμασίας διὰ πνευματικὰς ἐξορμήσεις· συνιστᾶται δὲ ἡ νηστεία ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ ὡς ἐκδηλωσις μετανοίας καὶ συντριβῆς καὶ ψυχικοῦ πένθους καὶ ὡς ἐνισχυτικὸν τῆς προσευχῆς μέσον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἐπεκράτησαν ὄρισμένοι ἡμέραι καὶ περίοδοι νηστείας, εἰς ἀνάμνησιν θλιβερῶν γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Κυρίου ἢ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τιμὴν ἐπακολουθουσῶν μεγάλων ἑορτῶν, πρὸς προπαρασκευὴν διὰ τὴν μετέληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς κατανύξεως τῶν ἡμερῶν τῶν συντόνων πνευματικῶν ἀσκήσεων κλπ. Ἀποτελεῖ ἡ νηστεία ἐπὶ πλέον ἀσκησιν αὐτοκυριαρχίας, ἀντίδοτον κατὰ τοῦ θανασίμου ἁμαρτήματος τῆς λαιμαργίας, ἐθισμὸν εἰς τὴν λιτότητα, μέσον περιστολῆς τῶν σαρκικῶν ἐν γένει ὀρέξεων καὶ ἐπιθυμιῶν, μέσον ἐξοικονομήσεως χρημάτων διὰ τὴν εὐθυσίαν τῶν πενестέρων, καὶ ἔχει ἀξίαν,

«Ὁὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται».

(Ματθ. 18,7)

επομένως, και ὡς εὐσεβῆς πράξις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν και ὡς μέσον πρὸς ἀποφυγὴν ὀρισμένων κακῶν και πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνος. Περὶ τῆς νηστείας ἔχουσι γραφῆ πολλὰ ὑπὸ τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων, δλοκλήρως δὲ ἡ ἐν τῷ «Τριφθίδιφ» ὕμνολογία τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς εἶναι πλήρης ἀπὸ ἐγκώμια τῆς νηστείας και ἀπὸ συστάσεις περὶ τοῦ καλλιτέρου τρόπου τῆς τηρήσεώς της. Πάντως, ἡ Ἐκκλησία μας θέλει τὴν νηστείαν ἀναποσπάστως συνδεδεμένη με τὴν μεταμέλειαν διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν πιστῶν, με τὴν ἀπόφασιν και τὴν ἐντατικὴν προσπάθειαν πρὸς βελτίωσιν τῆς ζωῆς των, με τὴν πρὸς τοὺς πταίσαντας συγχωρητικότητα και τὴν καλλιέργειαν τῆς μακροθυμίας και τῆς ἀνεξικακίας, με τὴν διὰ τῶν ἔργων τῆς ἐλεημοσύνης ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφικῆς συμπαθείας, με τὴν συχνοτέραν προσευχὴν και μελέτην τοῦ θεοῦ λόγου και με τὴν συχνοτέραν φοίτησιν εἰς τὴν δημοσίαν θείαν λατρείαν, ἀπαραιτήτως δὲ ἀπαιτεῖ, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νηστείας, τοῦλάχιστον, τὴν προσέλευσιν τῶν πιστῶν εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἰ. Ἐξομολογήσεως και τῆς Θ. Εὐχαριστίας.

2. Διὰ τῶν μνημοσύνων διατρανώνεται ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν πρὸς τὴν ἀθανασίαν, ἐκδηλοῦται ἡ πρὸς τοὺς κεκοιμημένους ἀδελφοὺς πνευματικὴ ἀλληλεγγύη και συμπάθεια τῶν ἐπιζώντων, ἐν τῇ ὑπὲρ αὐτῶν προσευχῇ, και μαρτυρεῖται ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἐντεῦθεν και τῶν πέραν τοῦ τάφου πιστῶν. Βασίζονται δὲ αἱ ὑπὲρ τῶν τεθνεῶτων προσευχαί μας εἰς τὸ ἀπειρον ἔλεος και τὴν ἀπέραντον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸ πάντων δι' ὅσα ἠθέλησαν μὲν ἴσως νὰ πράξουν οἱ προαπελθόντες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν των, δὲν ἤδυνήθησαν ὁμως νὰ τὰ πραγματοποιήσουν, παρὰ τὴν θέλησίν των. Διὰ τοῦτο και τὰ μνημόσυνα ἀνέκαθεν συνεδυσθῆσαν με εἰδικὰς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων προσφορὰς και ἐλεημοσύνας.

3. Ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος συνήθεια, ἀπαντωμένη μόνον εἰς μερικὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ προφανῶς ἀναπαράστασιν τῆς εἰς Ἄδου καθόδου τοῦ Κυρίου. Καὶ παραδέχεται μὲν τὴν εἰς Ἄδου καθόδον τοῦ Κυρίου ἡ Ἐκκλησία μας, και εἰς πολλὰ μέρη τῆς ὕμνολογίας της, πρὸ πάντων τοῦ Μεγ. Σαββάτου, ψάλλει ταύτην ποιητικώτατα, δὲν εἶναι ὁμως διὰ τὴν ἀναπαράστασιν τῆς σκηνῆς ταύτης, κατάλληλος ὁ μετὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως χρόνος. Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος και τὰ κατ' αὐτὴν ἐκεῖ διαδραματισθέντα συνέδησαν, φυσικὰ, πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, οὐδ' εἶναι ὁ Ναὸς ὁ κατάλληλος τόπος διὰ ν' ἀναπαρστήσῃ τὸν Ἄδην. Ἄν αὐτὴ ἡ ἀναπαράστασις ἐγένετο κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ναοῦ ἔξοδον, πρὸ τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο εὐνόητον' τῶρα δὲμως, εἰς τὸν χρόνον και εἰς τὸν τόπον, πού γίνεται, δὲν ἔχει ἀπολύτως κανὲν νόημα και ἀποτελεῖ και πρωύτερον πρᾶξιν, ὡς πρὸς τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως, και πλήρη παρανόησιν τῆς ἐνοίας τοῦ Ναοῦ, κατὰ τὴν εἰς τὸν ὅποιον ἐπιστροφὴν ὀρθότατα και προσφορώτατα τονίζεται ὅτι «... ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν και ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν ἡμᾶς διαβίβασεν» ὁ ἀναστὰς Κύριος. Κατὰ ταῦτα, φρονοῦμεν, ὅτι ὀρθῶς τεῖνε νὰ ἐγκαταλειφθῇ τὸ ἔθιμον τοῦτο, ὅπερ γίνεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, και πολλῆς συγχύσεως και ἀταξίας πρᾶξενον.

Ε. Γ. Μ.

«Ὅρατε, μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων».

(Ματθ. 18,10)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεο. Ν. Παπαβασιλείου, Φλάμπουρα: Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐχὰς σας καὶ τὰς ἀνταποδίδομεν πολλαπλασίως ἐν ἀγάπῃ. Διὰ τὸ ζήτημα τῆς μισθοδοσίας γίνεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς ὅ,τι πρέπει, ὄχι βέβαια διὰ τὰ μὴ κλείσουν τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλιοπωλεῖα.—**Αίδεο. Κωνστ. Παπαδόπουλον, Μακρυνάλιον Κατερίνης:** Εἰς τὰς ἐρωτήσεις σας θ' ἀπαντήσωμεν λίαν προσεχῶς. Εὐχαριστοῦμεν.—**Αίδεο. Ἄντ. Ἀργυρόν, Μαθουράκι Κερκύρας:** Ἐβράδυνεν ἡ ἀπάντησίς μας, διότι ἠθέλησαμεν τὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημά σας ἀπὸ ὄλων τῶν πλευρῶν. Ἄτυχῶς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τίποτε μὲ τὸν τρόπον ποῦ προτείνετε.—**Αίδεο. Φιλ. Προκόπην, Σύβρον:** Τὸ ζήτημά σας ἐπάγεται πλήρως εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.—**Αίδεο. Ν. Ἀντωνόπουλον, Ἀγ. Μαρίναν Κισσοῦ (Πήλιον):** Αἱ φωτογραφίαι θὰ δημοσιευθοῦν ἐν καιρῷ. Δὲν ὑπάρχει χρόνος ὠρισμένος διὰ τὸ μάθημα τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου· αὐτὸ εἶναι ζήτημα καθαρῶς τεχνικόν, τὸ ὅπολον πρέπει νὰ ρυθμίζεται ἀναλόγως τῶν τοικίων συνθηκῶν καὶ τῶν εὐκαιριῶν διδασκόντος καὶ διδασκομένου. Ὅσον διὰ τὴν περίπτωσιν τῶν γονέων, ποῦ ἐμποδίζουν τὰ παιδιά των ἀπὸ τὸ Κατηχητικόν, δὲν χωρεῖ κἄν συζήτησις, ὅτι διαπράττειν ἔγκλημα κατὰ τῆς ψυχῆς τῶν παιδιῶν καὶ ἁμαρτάνουν βαρύντατα. Ἀλλὰ χρειάζεται κατ'ἀλλῆλος διαφώτισις διὰ τῆς βίας δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ τίποτε.—**Αίδεο. Δημ. Δελλῆν, Ἀγ. Βασιλείου:** Ἡ Ἄστοκλασία σήμερον ἐπεκράτησε νὰ τελῆται ἀδιαφόρως εἴτε ἐν τῷ Ἑσπερινῷ, μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς Κεφαλοκλισίας καὶ τὴν ἐκφώνησιν «Εἴη τὸ κράτος...», εἴτε εὐθὺς μετὰ τὴν Δοξολογίαν τοῦ Ὁρθροῦ καὶ πρὸ τοῦ προηγουμένου τῆς ἐνάρεξως τῆς Θ. Λειτουργίας Τροπαρίου, ὅπερ ψάλλεται εὐθὺς μετὰ τὸ τρεῖς ψαλλόμενον «Πλούσιοι ἐπώχουσαν...» Εἰς τὰς Ἀργυρίας εὐλογεῖται ἡ Ἀστοκλασία ἐν τέλει τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἄν ἄλλως συνηθίζεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν σας, ζητήσατε τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἀρχιερέως σας. Γράφατέ μας. Ἡ «Μεσοπενηκοστή» βεβαίως εἶναι Δεσποτικὴ ἑορτή. Ὁ Ἐσταυρωμένος τοποθετεῖται εἰς τὴν θέσιν του, συνήθως, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς πρὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναλήψεως Ἐνάτης, ἐν τέλει τῆς ὁποίας αἴρεται ἐκ τοῦ μέσου τοῦ ναοῦ ἡ ἐκὼν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.—**Αίδεο. Θεωμῶν Κούτσικον, Μοναστήριον Μουζακίου (Καρδίτσας):** Ἐχετε δίκαιον ἢ τὴν ἀνομοιομορφίαν ζημιώνει· ἀρμόδιος διὰ τὴν διόρθωσιν εἶναι ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης, ὁ ὅποιος πρέπει νὰ ἐνημερωθῇ. Θὰ γράψωμεν εἰς τὰ «Ἄτοπα».—**Αίδεο. Ἄθαν. Καλούδην, Νέαν Ποτιδαίαν (Χαλκιδικήν):** Καλλίτερα νὰ ζητήσετε τὰς ὁδηγίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας διὰ τὰ «Καλύμματα». Ὅσον διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ Ἁγίου Μύρου δὲν βλέπομεν καμμίαν δυσκολίαν νὰ τὸ κρατῇ ὁ ἱερεὺς. Μήπως δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν νεωκόρον καὶ τὸ Ἀγ. Ποτήριον μὲ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν;—**Αίδεο. Ἰωάν. Καραγιαννίδην, Κολχίδα (Κιλκίς):** Αἱ περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως γινώμαί σας εἶναι ὀρθόταται, ἀλλὰ ν' ἀπαγορεύσετε τὴν θ. Μετάληψιν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ποῦ νὰ ἐξομολογηθοῦν χριστιανοὺς δὲν ἔχετε, βεβαίως, δικαίωμα. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς πνευματικῆς πατρότητος, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπεκταθῇ τὸτο δι' ὄλους τοὺς Ἐφημερίους· μόνον οἱ διαχειριζόμενοι τὴν συγχωρητικὴν ἐξουσίαν Ἱεράρχαι δικαιοῦνται νὰ παρέχουν τοῦτο εἰς ὅσους κρίνουν καταλληλοτέρους.—**Πανος. Τιμόθεον Καλαμπεριδην, Ἱ. Μορὴν Ἀγ. Γεωργίου Αἰγίνης:** Δὲν ὑπάρχει καμμία τυπικὴ διάταξις σχετικὴ μὲ τὴν ἀνάγκην τοῦ Ἐσταυρωμένου. Τὸ συνηθέστερον εἶναι ὅ,τι ἀπαντῶμεν ἀνωτέρω εἰς τὸν αἶδεο. Δημ. Δελλῆν.—**Αίδεο. Κωνστ. Σαγανῶν, Κεχροινίαν Βάλτου:** Εὐχαριστοῦμεν

διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας. Ἐπὶ τῶν ἐρωτήσεών σας : 1) Ὁ Ἑσπερινός, ὁσάκις εἶναι συνηγμένος μετὰ τῆς θ. Λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου, τελεῖται μέχρι τῆς Εἰσόδου καὶ τῶν ἐκ τῆς Π. Διαθήκης Ἀναγνωσμάτων (Προφητειῶν) ἀπαρτάκτως ὅπως τελεῖται καὶ πάντοτε ἄλλοτε. Αἱ εὐχαὶ τῶν Ἀντιφώνων τῆς Θ. Λειτουργίας δύνανται ν' ἀναγινώσκονται μυστικῶς, ψαλλομένον τοῦ «Κύριε ἐκέκραξα...» ἢ τῶν «Σιχηρῶν» τοῦ Ἑσπερινοῦ, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη οἰασθήποτε διακοπῆς τῆς ψαλμωδίας διὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ τέλους τῶν Ἐυχῶν, ὅπερ ἀναγινώσκεται ἐπίσης μυστικῶς. 2) Ἡ «Τοικνοπέμπτη», βεβαίως, δὲν εἶναι θέμα μίτε θεολογικόν, μίτε ἐκκλησιαστικόν. Πρόκειται περὶ ζητήματος λαογραφικοῦ καθαρῶς ἐνδιαφέροντος καὶ φαίνεται, ὅτι ἡ ὀνομασία προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἐμαγειροῦντο πολλὰ φαγητὰ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν καὶ αἱ οἰκοκυραὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὰ προσέχουν ὅλα καὶ μερικὰ ἐκαίοντο - ἐτοίκωναν. 3) Δικαιωμά σας εἶναι νὰ μνημονεύσετε καὶ ὄσους ἄλλους Ἁγίους τῆς ἰδίας κατηγορίας θέλετε νὰ τιμῆτε ἰδιαίτερος· τὸ Τυπικόν δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ ὅλους τοὺς Ἁγίους τοῦ ἰδίου ὀνόματος. 4) Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς «μερίδας» τῶν Προφητῶν, εἰς τὰς ὁποίας, φυσικὰ, δὲν ἀναφέρονται ὅλων τῶν Προφητῶν τὰ ὀνόματα. 5) Ἄνευ Ἐπιτοραχλίου οὐδεμία ἐκκλησιαστικὴ προᾶξις τελεῖται. 6) «Νομικὸν Φάσκα» λέγεται εἰς τὰ Πασχάλια μας τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων, τὸ ὁποῖον τελεῖται εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Λαοῦ ἀπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας καὶ τῆς θαυματουργικῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μεταξὺ τοῦ Πάσχα τῶν Λατίνων (δηλ. τῆς Ἀντικῆς-Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας) καὶ τοῦ ἡμετέρου γίνεται διάκρισις, διότι συνήθως δὲν συμπίπτει ἡ ἡμερομηνία τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ὑπὸ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. 7) Χάριν τῶν μὴ θυναμένων νὰ παρακολουθήσουν τὸ πρωτὸ τῶν Ἑσπερινῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφαινεῶν, ἐπεκράτησε νὰ ἐπαναλαμβάνεται οὗτος τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῶ Ἀθηνῶν, χωρὶς τὴν Θ. Λειτουργίαν, φυσικὰ ὅπως τελεῖται, κατὰ τὸ Τυπικόν, διὰ τὴν ἐορτὴν ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρᾳ. Δὲν ἔγινε μόνον ἐφέτος. 8) Ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι θεομητορικὴ ἐορτὴ, ἐν ᾧ αἱ εἰδικαὶ Ἀπολύσεις τοῦ «Ἰερατικοῦ» ἀναφέρονται μόνον εἰς τὰς δεσποτικὰς ἐορτὰς, ὅσαι ὑπῆρχαν, φαίνεται, εἰς τὰς παλαιότερας ἐκδόσεις, αἱ ὁποῖαι στερεοῦτως ἀνατυποῦνται μέχρι τῆς σήμερον. Ἡ ἐν τῷ Τυπικῷ σχετικὴ σημείωσις ὀφείλεται ἀσφαλῶς εἰς μεταγενεστέρως ἐπικρατήσασαν γνώμην ὅπως ἐξομειωθῇ ἡ Ἀπόλυσις πρὸς τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ β' Ἀντιφώνου τῆς θ. Λειτουργίας «...ὁ δι' ἡμᾶς σαρκωθεὶς» καὶ δὲν εἶναι ἀστήριχτος. 9) Ἡ ἐν σελ. 39 τοῦ Α' τόμου (1952) ἀπάντησις περὶ τῆς ἀρσεως τῶν στεφάνων προήρχετο ἀπὸ τὸν ἀρμόδιον Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἦτο ἐπαρκῶς δεικναιολογημένη· ἄλλωστε, οἱ γονεῖς καὶ οἱ συγγενεῖς τῶν νεονύμφων θέλουν, εἰς τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας τοῦ μυστηρίου, νὰ «φιλήσουν τὰ στέφανα» καὶ θὰ ἦτο ἄδικον νὰ τοὺς στέρησωμεν αὐτῆς τῆς χαρᾶς. Ἡ εὐχὴ «Μεγαλύνθητι...» κλπ. δύναται νὰ λέγεται ἐπιτιθεμένης τῆς δεξιᾶς τοῦ Ἱερέως ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν νεονύμφων στεφάνων. — Αἶδες. Ἀθ. Τίκαν, Ἀρτσισιανὰ Καρδίτσης : Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἐμμενεῖς περὶ τοῦ «Ἐφημερίου» κρίσεις σας, αἱ ὅποια μᾶς ἐνθαρρύνουν. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦ μεταξὺ τῶν Κληρικῶν καθ' ὅδον χαιρετισμοῦ ἔχετε ἀπόλυτον δίκαιον· θὰ γράψωμεν. — Αἶδες. Κωνστ. Παπαδόπουλον, Μακροβύλιον Κατερίνης : Σὰς συγχάρισμα, πὺν ἀσχολεῖσθε μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Εἰς τὸ Λουκ. β' 49 πρόκειται περὶ τοῦ δημιουργικοῦ «πυρός» τοῦ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας. Εἰς τὸ Λουκ. β' 50 πρόκειται περὶ τοῦ «βαπτίσματος» τοῦ αἵματος τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, περὶ οὗ καὶ ἐν

Ματθ. κ' 22 - 23 και Μάρκ. ι' 38 - 39. Εἰς τὰ λοιπὰ ἀναφερόμενα ἐδάφια (Λουκ. ιβ' 51 - 53) πρόκειται περὶ τῆς ὡς πρὸς τὴν εἰς Αὐτὸν πίστιν διχογνωμίας, ἣτις φυσικῶς θὰ παρήρχετο μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐφ' ὅσον ἄλλοι θὰ Τὸν ἐπίστευον καὶ ἄλλοι ὄχι, καὶ ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι πολλοὶ ἐκ τυφλοῦ φανατισμοῦ συνετέλεσαν εἰς τοὺς διωγμοὺς καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον καὶ συγγενῶν των ἀκόμη.— **Αἶδεο.** **Οἶκ. Νικ. Βασίλει, Πόρον Πιερίας:** Εὐχαριστοῦμεν θεομῶς διὰ τοὺς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους καὶ τὰς καλὰς εὐχὰς σας καὶ δοξάζομεν τὸν Κύριον διὰ τὴν ὠφέλειαν, περὶ ἧς γράφετε. Εὐχαριστίως σὰς ἀπαντῶμεν: 1) Ἔτσι συνηθίζεται, εἰς ἀναπαράστασιν, ἴσως, τοῦ περὶ τοῦ ἀγγέλου τῆς Προβατικῆς Κολυμβήθρας εὐαγγελικοῦ «καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ...». Μερικοὶ ὅμως δὲν τὸ θέλουν διὰ λόγους καθαρῶς, ἐφ' ὅσον οἱ πιστοὶ πίνουν τὸ ὕδωρ τοῦ Ἁγιασμοῦ. Ἀκολουθήσατε ὅτι κάμνον οἱ ἄλλοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν σας, ἃν δὲν λάβετε ἀντίθετον ὁδηγίαν ἀπὸ τὸν Ἱεράρχην σας. 2) Ὁρθότερον φαίνεται τὸ «ἀναπέμπονσι», διότι τὸ «καὶ» συνδέει πάντοτε δύο ὁμοια πράγματα· ἀλλὰ καὶ τὸ «ἀναπέμπομεν» δὲν εἶναι τελειῶς ἀστοχον κατὰ τινὰς, διότι δι' αὐτῶν, λέγουσι, δηλοῦμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς συμμετέχοντες εἰς τὸν ἀγγελικὸν αἶνον περὶ οὗ γίνεται λόγος εἰς τὴν ἐκφώνησιν «Ὅτι σὲ αἰνοῦσι...». 3) Τὸ μετὰ τὸν Εὐλογητὸν «Δόξα Σοι, ὁ Θεός... Βασιλεῦ οὐράνι» λέγεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Μεσονυκτικοῦ τῆς Δ' Ὁρας, τῆς Θ' Ὁρας, δταν γίνεται τὸ ἐσπέρας κειχωρισμένως ἀπὸ τὰς λοιπὰς, καὶ τοῦ Μικροῦ καὶ Μεγάλου Ἀποδείπνου. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Ὁρθρου λέγεται συνήθως, ἃν δὲν προηγήθῃ τὸ Μεσονυκτικόν. Εἰς τὴν ἀρχὴν ὅμως τοῦ Ἑσπερινοῦ δὲν λέγεται, ἔστω καὶ ἃν δὲν προηγήθῃ ἡ Θ' Ὁρα, διότι εὐθὺς μετὰ τὸν Εὐλογητὸν λέγομεν τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν...». 4) Ἐν τῇ δημοσίᾳ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας μας ἡ Μεγ. Παράκλησις ψάλλεται μόνον κατὰ τὴν Νηστείαν τοῦ Δεκαπενταγυόστου· ἰδιωτικῶς δύνανται νὰ ψαλῆ, νομιζόμεν, ὅποτε δήποτε. Συνήθως ὅμως εἰς τὰς κατ' οἶκον ὑπὸ τοῦ Ἱερέως τελουμένας «παρακλήσεις» ψάλλεται μόνον ἡ Μικρά. 5) Οὐδεὶς λόγος συντρέχει ν' ἀναγινώσκονται, παρὰ τὴν τάξιν, αἱ εὐχὰι τοῦ Ἐξαψάλμου ἔνδον τοῦ ἁγίου Βήματος. 6) Ἀκολουθήσατε τὴν ἐν τῷ Ἱερατικῷ τάξιν τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας.— **Αἶδεο.** **Χαρολ. Ἰω. Πλατιᾶν, Ἑλληνικὰ Ἰστορίας (Ἐδβοίας):** Ἀνυπόμεθα διὰ τὴν καθυστερήσειν τῆς ἀπαντήσεως· κατακλυζόμεθα ἀπὸ ἑκατοντάδας ἐπιστολῶν καὶ ὁ χῶρός μας, δυστυχῶς, εἶναι ἀκόμη ἀνεπαρκῆς δι' ὅλα. Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς καλὰς εὐχὰς σας. Εὐχὴ διὰ τὸ Καλυμμαύχιον δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ «Ἱερατικόν» καὶ, ἄρα, δὲν χρειάζεται. Γενικῶς ἰσχύει ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ Ἱερεὺς τὸ φορεῖ πάντοτε εἰς ὅλας τὰς ἀκολουθίας, δασάκις εὐρίσκειται ἐκτός τοῦ ἁγίου Βήματος, πλην τοῦ καιροῦ τῶν Εἰσόδων τὸ φορεῖ ἐπίσης, κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, καὶ δταν ποιεῖ τὴν Ἀπόλυσιν τῆς Θ. Λειτουργίας. Κατ' ἐξαιρέσειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, ὁ Ἱερεὺς ἀποκαλύπτειται, δταν ἀναγινώσκειται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ δταν ἀπαγγέλλῃ τὴν εὐχὴν «Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός...», κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ «Καιροῦ» δταν ἀσπάξεται τὰς ἁγίας Εἰκόνας καὶ δταν ἀπαγγέλλῃ τὴν εὐχὴν «Κύριε, ἐξάσπιστε ἡμᾶς τὴν χεῖρά σου...». Τινὲς τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν Τελετουργικὴν καθὼς καὶ πολλοὶ Ἀρχιερεῖς σήμερον προτιμοῦν νὰ ἱεουρῶν ἅπαντες ἀσκεπῆς ὁ Ἱερεὺς. Ἀκολουθήσατε τὴν ἰσχύουσαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ σας καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως σας προτιμωμένην τάξιν. 2) Δὲν ἀναφέρεται «κατάλυσις» διὰ τὴν παραμονὴν τῆς Ἀναλήψεως εἰς τὰ ἐν χορῆσι λειτουργικὰ μας βιβλία· δύνανται νὰ μελετηθῇ ἄρμοδιως. 3) Οἱ μὴ βεβαπτισμένοι, ἀνεκάθεν ἐκκλησιαζόντο ἐν τῷ νόθῳ, κατὰ δὲ τὴν Θ. Λειτουργίαν παρέμενον ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον Θ. Κηρύγματος, ὅτε καὶ ἀπηγγέλλοντο τὰ «Οἱ Κατηχούμενοι προσέλθετε...» κλπ. 4) Ἡ εὐχὴ τῆς

40ης ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἡμέρας, εἶναι εὐχὴ καθαροῦ καὶ ἐκκλησιασμοῦ ζωντανῆς γυναικός. Πῶς θ' ἀναγνωσθῆ ἐπὶ τῆς νεκρᾶς; 5) Τὴν πρὸς τῆς Θ. Κοινωνίας ἀναγκαίαν δι' ἕκαστον νηστείαν καλὸν εἶναι νὰ καθορίξῃ ὁ «πνευματικὸς», ἀγαλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν συνθηκῶν ἑκάστου πιστοῦ ἢ νηστεία ὅμως τῆς μιᾶς ἡμέρας διὰ τοὺς μεταλαμβάνοντας τρεῖς ἢ τετράκις μόνον τοῦ ἔτους μᾶς φαίνεται ἀνεπαρκεστάτη. 6) Κατάλυσιν ἰχθύος ὁρίζει διὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Κοιμήσεως καὶ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων τὸ Μέγα Ὁρολόγιον, χωρὶς νὰ γίνεται διάκρισις τῶν ἡμερῶν. — **Αἶδεσ.** Ἀθῶν. Κούρκουλον, Μανράδες Κερκύρας : Εἰς τὸ TAKE ὀφείλετε ἐκ κρατήσεων δραχ. 3.320.000, ἄνευ τῆς καταβολῆς τῶν ὁποίων δὲν δύνασθε νὰ τῦχετε συντάξεως. Ἡ σύνταξις, τὴν ὁποίαν θὰ λάβετε μετὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ προαναφερθέντος ἴσμοῦ σας, θὰ εἶναι δραχ. 410.000 μηνιαίως, τὸ δὲ ἐφ' ἅπαξ ἐκ τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς περὶ τὰς δραχ. 2.750.000. — **Αἶδεσ.** Δημ. Τούνταν, Λέκκα Σάμου : Ἐξαγορὰν τῆς δημοδιδασκαλικῆς ὑπηρεσίας σας εἶχατε δικαίωμα νὰ κάμετε πρὸς τῆς συμπληρώσεως τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας σας. Συνεπῶς, οὐδεμίαν ἐνέργειάν σας δύναται ἤδη νὰ καρποφορήσῃ. Ἄλλωστε, ἐὰν παραιτηθῆτε μετὰ δεκαετίαν, ἢ ἔξαγορὰ τῆς προϋπηρεσίας σας ὡς δημοδιδασκάλου ἐλάχιστα θὰ σᾶς ὠφελοῦσεν ὡς πρὸς τὴν ἀπονεμητέαν σύνταξιν, δεδομένου ὅτι διὰ πλήρη σύνταξιν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχατε 35 ἔτη συμμετοχῆς εἰς τὸ TAKE.

Ἀναγκαία εἰδοποιήσις. Παρακαλοῦνται πάντες οἱ ἀποστέλλοντες διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς χρήματα πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ «Ἐφημερίου», δι' οἰονδήποτε σκοπὸν, νὰ σημειώρουν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον τοῦ «ἀποκόμματος» τῆς ἐπιταγῆς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς, πρὸς ἀποφυγὴν ἀνωμαλιῶν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται ὅλοι οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου», ὅπως ἀνακοινώσωσιν ἡμῖν πᾶσαν σκέψιν των σχετικὴν πρὸς τὸ περιεχόμενον του, καθὼς καὶ τὰς γνώμας των ἐπὶ τῶν θιγομένων ὑπ' αὐτοῦ θεμάτων.

Παρακαλοῦνται οἱ δυνάμενοι νὰ γράφουν ὅπως ἀποστέλλον συνειρησίαν διὰ τὸν «Ἐφημέριον».

Γλῶσσα τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι ἡ ἀπλὴ καθαρεύουσα.

Τὰ χειρόγραφα δέον νὰ εἶναι ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον ὄψεως τοῦ χάρτου γεγραμμένα. Δημοσιεύόμενα ἢ ὄχι δὲν ἐπιστρέφονται.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :

Πρὸς τὸν Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον

Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασιῶν 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου : Τιμολ. Ρούτσης, Ἰω. Ἀποστόλου 4.